

ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ
พฤษภาคม 2554

ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ
พฤษภาคม 2554

มติกร พิศาลกิตติคุณ. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล*. สารนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาโครงสร้างรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบภาคตัดขวางปี 2551 ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลรวม 5 จังหวัด ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม เทคนิควิธีการและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือการพรรณนาด้วยสถิติพรรณนา และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ

ผลการศึกษาพบว่ารายได้จากการจัดเก็บภาษีโดยองค์การบริหารส่วนตำบลประเภทภาษีโรงเรือนและที่ดินมีสัดส่วนสูงกว่าภาษีบำรุงท้องที่ในทุกจังหวัด ภาษีโรงเรือนและที่ดินจัดเก็บได้ในสัดส่วนสูงสุดในจังหวัดสมุทรสาครและมีสัดส่วนต่ำสุดในจังหวัดนครปฐม ส่วนภาษีบำรุงท้องที่จัดเก็บได้ในสัดส่วนสูงสุดในจังหวัดนนทบุรีและจัดเก็บได้ในสัดส่วนต่ำสุดในจังหวัดนครปฐม โดยรายได้โดยรวมจากการจัดเก็บภาษีโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาครมีสัดส่วนสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ปทุมธานี สมุทรปราการ นนทบุรี และนครปฐม ตามลำดับ

การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยจำนวนหลังคาเรือนและพื้นที่การเกษตรมีผลให้รายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล เปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกจังหวัด

คำสำคัญ : ภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่

Factors Affecting Tax Revenues, Sub-District Administrative Organization
in Perimeter Provinces

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Economics Degree in Managerial Economics
at Srinakharinwirot University

May 2011

Matikorn Phisankittikhun. (2011). *Factors Affecting Tax Revenues, Sub-District Administrative Organization in Perimeter Provinces*. Master's Project, M.Econ. (Managerial Economics). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Project Advisor: Assoc.Prof.Dr.Pisamai Jarujittipant.

The objectives of this research were to study about the revenues structure collected Sub–district Administrative Organization in 5 perimeter Provinces and factors affecting them.

The crosssection data in 2008 collected by Department of Local Administration were conducted in this research. The population in this research were the Sub-district Administrative Organizations in 5 perimeter provinces, Nonthaburi; Pathumthani; Samutprakan; Samutsakhon and Nakhonpathom. The 57 samples were used in this research. The methodology and statistics used in this research were discription with percentage and multiple regression analysis.

The results showed that the property taxes, taxes from the building and land occupancy or the quantities of household were highly more than agriculture areas maintainance taxes for five provinces. The tax revenues from the household taxes and the area maintainance taxes were highest collected in Samutsakhon and Nonthaburi provinces as well as the revenues from both taxes, were lowest collected in Nakhonpathom. Total tax-revenves collected by SDAO were highest in Samutsakhon, secondly in Pathumthani, Samutprakan, Nonthaburi and Nakhonpathom, respectively.

The quantity of households and the agriculture areas have significantly affected total tax revenues colleted by SDAO

Keywords : Tax revenues collected by Sub – district Administration organization, the building and land occupancy tax, the agriculture area maintainance tax.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วน
ตำบลในจังหวัดปริมณฑลของ มติกร พิศาลกิตติคุณ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สารี วรวิสุทธ์สารกุล)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ประภาพร เฟื่องฟูสกุล)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีสำนักวิชาเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2554

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตา กรุณา จากคณาจารย์ทุกท่าน ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สารี วรวิสุทธิ์สารกุล และอาจารย์ ประพาฬ เฟื่องฟูสกุล คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำในการจัดทำงานวิจัย และให้กำลังใจเมื่อเกิดปัญหาจากการทำวิจัย ตลอดจนการชี้แนะแนวทางสำหรับการแก้ไข ปรับปรุง สารนิพนธ์ให้มีความถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น รวมถึงพระคุณครูอาจารย์ทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอนและให้ความรู้แก่ผู้วิจัยจนมีความสำเร็จด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ท้ายสุดขอขอบพระคุณบิดามารดาผู้ให้กำเนิดและสั่งสอนให้เป็นคนดี ขอขอบคุณน้องสาวและน้องชาย และครอบครัวที่ให้ทั้งกำลังใจและกำลังใจที่ดีตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

มติกร พิศาลกิตติคุณ

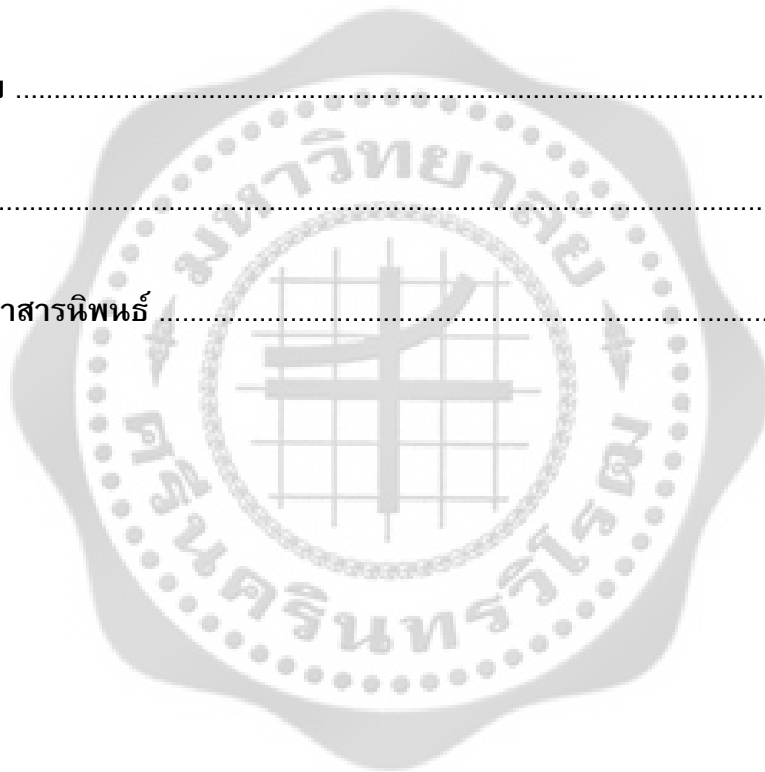

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	9
การคลังภาครัฐและการคลังท้องถิ่น.....	9
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล.....	16
รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล.....	18
โครงสร้างภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
3 วิธีดำเนินการวิจัย	40
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	40
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
โครงสร้างรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปริมณฑล.....	46
ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปริมณฑล.....	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
สังเขปความมุ่งหมาย ความสำคัญ และวิธีดำเนินการวิจัย.....	56
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
อภิปรายผลการวิจัย.....	59
ข้อเสนอแนะของการศึกษา.....	61
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	61
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	66
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	73

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามประเภท.....	1
2 ประเภทรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2549 – 2552.....	3
3 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของจังหวัดปริมณฑลแยกประเภท ตามระดับการปกครอง.....	4
4 แหล่งที่มาของรายได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบต่างๆ.....	23
5 อัตราภาษีบำรุงท้องที่.....	33
6 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	40
7 รายได้จากภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉลี่ยจำแนก ตามจังหวัดปริมณฑลและประเภทของภาษีในปี พ.ศ. 2551.....	46
8 รายได้จากภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลโดยเฉลี่ยจำแนก ประเภทของรายได้ตามประเภทภาษี พ.ศ. 2551.....	48
9 ค่าสถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics) ของจำนวนหลังคาเรือนและพื้นที่ ในจังหวัดปริมณฑล.....	52
10 ผลการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดย องค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามจังหวัดปริมณฑลและค่าสถิติที่เกี่ยวข้อง.....	53

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 รายได้รวมของท้องถิ่น และสัดส่วนรายได้ท้องถิ่นต่อรายได้รัฐบาล.....	2
2 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
3 โครงสร้างรายได้จากภาษีโดยเฉลี่ยจากการจัดเก็บขององค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามจังหวัดปริมณฑลในปี พ.ศ. 2551.....	49
4 โครงสร้างรายได้จากภาษีโรงเรือนและที่ดินโดยเฉลี่ยจากการจัดเก็บของ องค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามจังหวัดปริมณฑลในปี พ.ศ. 2551.....	50
5 โครงสร้างรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่โดยเฉลี่ยจากการจัดเก็บของ องค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามจังหวัดปริมณฑลในปี พ.ศ. 2551.....	51

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

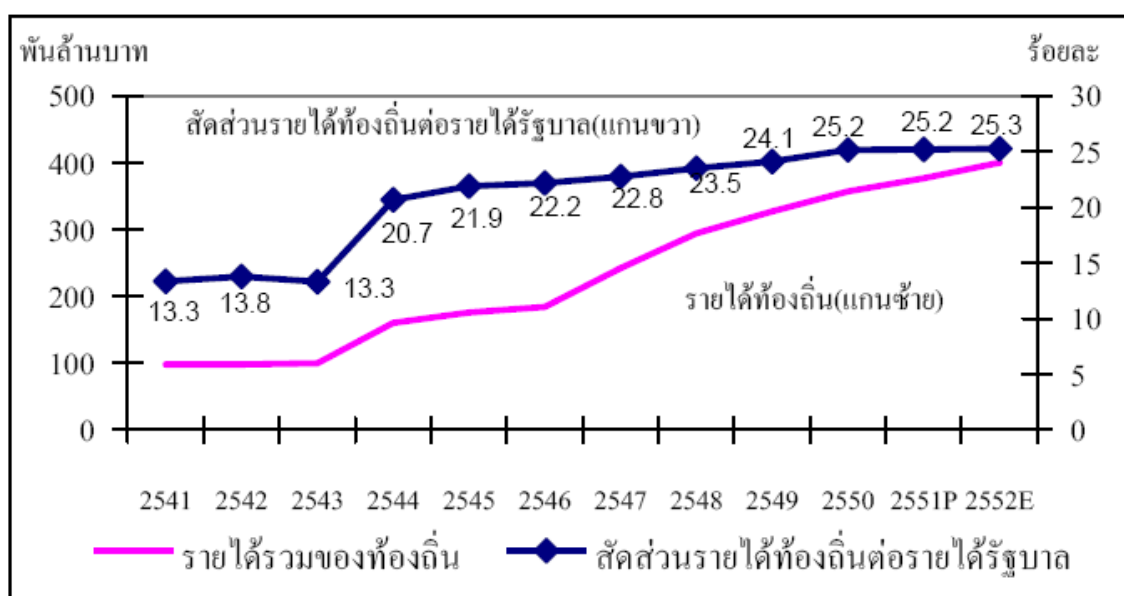
นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นและได้ยกฐานะของสภาตำบลให้เป็นนิติบุคคล ยกฐานะของสภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีที่ผ่านมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยรายได้ไม่ต่ำกว่า 150,000 บาท ให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีหน้าที่พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มีหน้าที่จัดให้มีน้ำ ไฟฟ้า ทางระบายน้ำ สถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์ ตลาด ท่าเทียบเรือ เป็นต้น โดยมีการจัดเก็บรายได้จากภาษีที่จัดเก็บภาษี อากร ค่าธรรมเนียม และรายได้อื่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บริหารจัดการจัดการเอง และต่อมารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ได้ระบุเรื่อง การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นแค่เพียงหลักการกว้าง ๆ และได้ออกเป็นพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้มีคณะกรรมการการกระจายอำนาจ เพื่อดูแลการจัดโครงสร้างการบริหารให้สอดคล้องกันสำหรับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละระดับ ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา (ตาราง 1) ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่แตกต่างกันออกไป

ตาราง 1 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามประเภท

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ข้อมูล ณ วันที่ 30 ก.ย. 2553)	จำนวน (หน่วย : แห่ง)	สัดส่วน (หน่วย : ร้อยละ)
1. กรุงเทพมหานคร	1	0.01
2. เมืองพัทยา	1	0.01
3. องค์การบริหารส่วนจังหวัด	75	0.96
4. เทศบาล	2,008	25.57
5. องค์การบริหารส่วนตำบล	5,767	73.45
รวมทั้งสิ้น	7,852	100.00

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2554). (ออนไลน์).

นับตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้มีคณะกรรมการการกระจายอำนาจ เพื่อดูแลการจัดโครงสร้างการบริหารให้สอดคล้องกันสำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละระดับ ส่วนหนึ่งตาม พระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้สัดส่วนรายได้ท้องถิ่นต่อรายได้รัฐบาล ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 แต่ที่ผ่านมามีปี 2551 มีรายได้ท้องถิ่นต่อรายได้รัฐบาลสัดส่วนเพียงร้อยละ 25.2 เท่านั้น โดยรายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดเก็บเองยังมีส่วนน้อยเพียงร้อยละ 10 ของรายได้ทั้งหมด (สุนันทา จารุวัฒน์ชัย; พศุตญา จิตะพันธ์กุล; และยุววรรณ รัฐกุล บุญยะสิทธิ์พรณ. 2552 : 10)

ภาพประกอบ 1 รายได้รวมของท้องถิ่น และสัดส่วนรายได้ท้องถิ่นต่อรายได้รัฐบาล

ที่มา: สุนันทา จารุวัฒน์ชัย; พศุตญา จิตะพันธ์กุล; และยุววรรณ รัฐกุล บุญยะสิทธิ์พรณ. (2552) รายงานการศึกษาในเชิงลึกของข้อมูลการคลังท้องถิ่น.ธนาคารแห่งประเทศไทย. หน้า 10.

จากภาพประกอบ 1 แสดงรายได้รวมของท้องถิ่น และสัดส่วนรายได้ท้องถิ่นต่อรายได้รัฐบาลแสดงสัดส่วนรายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่อรายได้ของรัฐบาลกลางที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นสองเท่าในช่วงเวลา 10 ปี จากร้อยละ 13.3 ในปีงบประมาณ 2541 เป็นร้อยละ 25.3 ในปีงบประมาณ 2552 เป็นผลมาจากการที่รัฐบาลสนับสนุนการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ระบุให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง จึงมีการออกพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้รัฐบาลกลางจะต้องจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ควบคู่ไปกับการถ่ายโอนภารกิจของรัฐบาลกลางในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น หากเงินถูกใช้ไปตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจ นั่นคือ การลงทุนในโครงการตามความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่นการใช้เงินนั้นจะมีประสิทธิภาพกว่าการใช้เงินโดยส่วนกลาง และส่งผลให้ท้องถิ่นมีการพัฒนามากขึ้นซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศโดยรวม

ตาราง 2 ประเภทรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2549 – 2552

หน่วย: ล้านบาท

ประเภทรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ปี พ.ศ.			
	2549	2550	2551	2552
1. จัดเก็บเอง (ร้อยละ)	29,110 (8.90)	32,021 (8.96)	35,223 (9.35)	38,745 (9.35)
2. รัฐจัดเก็บและแบ่งให้ (ร้อยละ)	171,990 (52.58)	186,028 (52.05)	193,676 (51.41)	212,579 (51.30)
3. เงินอุดหนุนที่รัฐบาลโอนให้ (ร้อยละ)	126,013 (38.52)	139,374 (38.99)	147,840 (39.24)	163,057 (39.35)
รวมทั้งสิ้น	327,113	357,424	376,740	414,382

ที่มา: สุนันทา จารุวัฒนชัย; พศุตญา จิตะพันธ์กุล; และยุววรรณ รัฐกุล บุญยะลีพรรณ. (2552) รายงานการศึกษาในเชิงลึกของข้อมูลการคลังท้องถิ่น.ธนาคารแห่งประเทศไทย. หน้า 11.

ถึงแม้ว่าจะมีการกระจายอำนาจไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วรัฐบาลกลางยังคงมีความสำคัญต่อ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เนื่องจากรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประมาณร้อยละ 90 มาจากรัฐบาลกลาง ทั้งในรูปของเงินอุดหนุนและการแบ่งรายได้จากภาษี ขณะที่รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเองไม่เกินร้อยละ 10 เท่านั้น ซึ่งรายได้ที่มาจาก การจัดเก็บเองยังเป็นส่วนน้อย (ตาราง 2) เนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ อาทิ ความไม่มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น ปริมาณการทำธุรกรรมในท้องถิ่นมีน้อย อัตราภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองไม่มีความทันสมัย เป็นต้น เงินที่รัฐบาลให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) เงินจากภาษี และ 2) เงินอุดหนุน โดยเงินแต่ละประเภท จะมีเกณฑ์ในการจัดสรรให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่แตกต่างกัน เช่น กำหนดจากจำนวนประชากร การจัดเก็บภาษีของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพื้นที่ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งเป็นรายได้จากการจัดเก็บภาษี โดยหน่วยงานของรัฐบาลกลางเช่น กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร เป็นต้น และจัดสรรไปยังหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาล

รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย จากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงพึ่งพาภาษีแบ่งและเงินอุดหนุนจากรัฐบาลมากกว่าการพึ่งพารายได้ของตนเอง ทำให้ขาดความเป็นอิสระในการบริหารงานของตนเอง ซึ่งความมีอิสระอย่างเต็มที่ที่เกิดได้ก็ต่อเมื่อท้องถิ่นสามารถพึ่งพารายได้ของตัวเองเป็นหลัก (พาเกียรติ สมานบุตร และคณะ. 2551: 1) ดังนั้น การกระจายอำนาจด้านการคลังจะบรรลุเป้าหมาย จะต้องมียุทธศาสตร์จากการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ เป็นต้น ซึ่งรัฐบาลสามารถลดภาระเงินอุดหนุนแก่ท้องถิ่นได้ และนำไปใช้จ่ายและพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ ได้

พื้นที่จังหวัดปริมณฑลเป็นจังหวัดโดยรอบที่มีเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่มีพื้นที่เป็นเขตติดต่อกับเมืองหลวง ดังนั้น จึงมีประชากรอาศัยจำนวนมาก 4.58 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ (ศูนย์ข้อมูลกลางกระทรวงมหาดไทยและจังหวัด.2551: ออนไลน์) และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยผลิตภัณฑ์รายจังหวัด (GPP) ของจังหวัดปริมณฑล ปี พ.ศ.2551 เท่ากับ 1,455 พันล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 25 ของประเทศไทย (นนทบุรี 118 พันล้านบาท ปทุมธานี 208 พันล้านบาท สมุทรปราการ 642 พันล้านบาท สมุทรสาคร 353 พันล้านบาท และนครปฐม 134 พันล้านบาท) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2551:ออนไลน์)

ตาราง 3 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของจังหวัดปริมณฑลแยกประเภทตามระดับการปกครอง
หน่วย : แห่ง (ร้อยละ)

ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปริมณฑล	องค์กรบริหารส่วนจังหวัด	เทศบาล	องค์กรบริหารส่วนตำบล	รวม
นนทบุรี	1	11	34	46 (14.60)
ปทุมธานี	1	19	45	65 (20.63)
สมุทรปราการ	1	17	31	49 (15.56)
สมุทรสาคร	1	11	26	38 (12.06)
นครปฐม	1	19	97	117 (37.14)
รวม	5	77	233	315
	(1.59)	(24.44)	(73.97)	(100.00)

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2551). (ออนไลน์).

จากตาราง 3 เห็นได้ว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งสิ้น 315 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 5 แห่ง เทศบาล 77 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 233 แห่ง ซึ่งผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า จากข้อมูลตาราง 1 และ 3 พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.45 ของจำนวนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ และคิดเป็นร้อยละ 73.97 ของจำนวนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปริมณฑล

ตามที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ซึ่งการกระจายอำนาจด้านการคลังจะบรรลุเป้าหมาย จะต้องมียาได้จากการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งรัฐบาลสามารถลดภาระเงินอุดหนุนแก่ท้องถิ่นได้ และนำไปใช้จ่ายและพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงโครงสร้างและปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ซึ่งสามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนนโยบายและบริหารสำหรับการเพิ่มรายได้จากภาษีที่จัดเก็บเองขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล แบ่งขอบเขตของการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งทำการศึกษาเฉพาะโครงสร้างรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมาจากภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ เท่านั้น
2. ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Data) ปี พ.ศ 2551 จากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ได้มีการเก็บรวบรวม เนื่องจากกรมส่งเสริมการปกครองเป็นหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับระบบข้อมูลกลางองค์การปกครองท้องถิ่น

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

จากการศึกษารายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ประกอบด้วยโครงสร้างของภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งข้อมูลที่ใช้ศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบภาคตัดขวาง ดังนั้น ด้านอัตราภาษีจึงไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาเนื่องจากกำหนดให้คงที่ ซึ่งฐานภาษีโรงเรือนและที่ดินคือจำนวนหลังคาเรือน (HOU) และภาษีบำรุงท้องที่คือพื้นที่ (ARE) ซึ่งเป็นตัวแปรที่ศึกษาตามความมุ่งหมายการวิจัย ดังนี้

3.1 ตัวแปรที่ใช้วิเคราะห์โครงสร้างรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลคือสัดส่วนของภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ได้แก่

3.2.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย จำนวนหลังคาเรือน(HOU) คือ จำนวนบ้านเรือน(หน่วย:หลัง)ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งพื้นที่ (ARE) คือขนาดพื้นที่(หน่วย:ไร่)สำหรับใช้ประโยชน์เพื่อเกษตรกรรม เช่น ปลูกข้าว ปลูกผัก เป็นต้น ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง

3.2.2 ตัวแปรตาม รายได้รายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล(TR) คือ ภาษีที่องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ดูแลการจัดเก็บเองจากท้องถิ่นนั้นๆ ตามอำนาจกฎหมาย พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล 2537 มาตรา 74 ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จังหวัดปริมณฑล หมายถึง จังหวัดที่อยู่รอบบริเวณที่มีเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม

2. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยงานปกครองระดับตำบลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล 2537 เพื่อยกฐานะของสภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีที่ผ่านมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยรายได้ไม่ต่ำกว่า 150,000 บาท ให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล

3. รายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ภาษีที่องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ดูแลการจัดเก็บเองจากท้องถิ่นนั้นๆ ตามอำนาจกฎหมาย พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล 2537 มาตรา 74 ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่

4. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กับที่ดินที่ใช้ประโยชน์ต่อเนื่องไปกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ได้แก่ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง และที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนและสิ่ง

ปลูกสร้างนั้น และในปีที่ผ่านมาได้มีการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น เช่น ให้เช่า ใช้เป็นที่ทำการค้าขาย ที่ไว้สินค้า ที่ประกอบอุตสาหกรรม ให้ญาติ บิดา มารดา บุตร หรือผู้อยู่อาศัย หรือใช้ประกอบกิจการอื่น ๆ เพื่อหารายได้

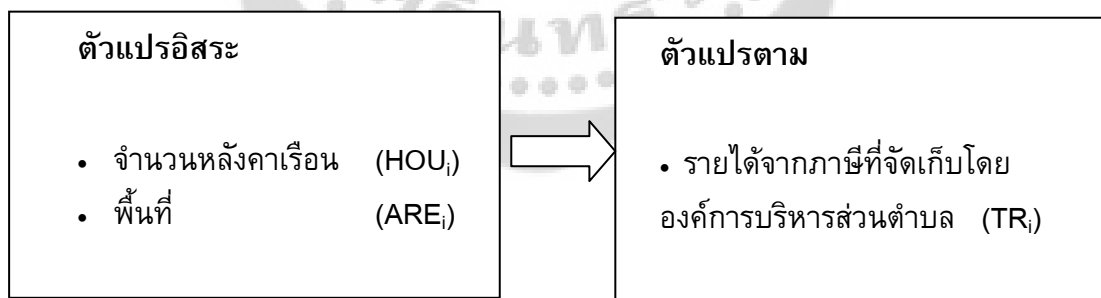
5. ภาษีบำรุงท้องที่ หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากเจ้าของที่ดิน ตามราคาปานกลางที่ดินและตามบัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งที่ดินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ ที่ดินที่เป็นของบุคคลหรือคณะบุคคล ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสิทธิครอบครองอยู่ในที่ดินที่ไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน ที่ดินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่

6. จำนวนหลังคาเรือน หมายถึง จำนวนบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง

7. พื้นที่ หมายถึง ขนาดพื้นที่สำหรับใช้ประโยชน์เพื่อเกษตรกรรม เช่น ปลูกข้าว ปลูกผัก เป็นต้น ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ กระทำโดยการอาศัยแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ทฤษฎีเกี่ยวกับภาษีและแนวคิดการคลังท้องถิ่นมาใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยทางด้านพื้นที่ ซึ่งคาดว่าจะมีผลต่อรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดปริมณฑล และปัจจัยทางด้านจำนวนหลังคาเรือน ซึ่งคาดว่าจะมีผลต่อรายได้จากภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดปริมณฑล ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม ดังสรุปเป็นกรอบความคิดในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล กระทำโดยมีสมมติฐานดังนี้

พื้นที่และจำนวนหลังคาเรือนซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดปริมณฑลจังหวัดหนึ่งมีผลต่อรายได้จากภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลจังหวัดนั้นในทิศทางเดียวกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการวิจัย และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 การคลังภาครัฐและการคลังท้องถิ่น

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล

1.3 รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4 โครงสร้างภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 การคลังภาครัฐและการคลังท้องถิ่น

หน้าที่ของรัฐบาลในทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย (Musgrave; Peggy.1989:2-5) หน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากร (Allocation Function) โดยรัฐบาลมีหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรในสังคม เพื่อผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด หน้าที่ในการกระจายรายได้และความมั่งคั่งของสังคม (Distribution Function) โดยรัฐบาลในการกำหนดการกระจายรายได้ และความมั่งคั่งของสังคม เช่น ปฏิรูปที่ดิน ส่งเสริมการศึกษา กำหนดค่าแรง จัดเก็บภาษีในอัตราที่ต่างกัน เป็นต้น และหน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Stabilization Function) โดยรัฐบาลเครื่องมือหลักในการรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ 2 ประเภทหลักคือ นโยบายการเงิน และนโยบายการคลัง

ชลธาร วิศรุตวงศ์ (2550: 291-294) กล่าวว่าว่าการแบ่งแยกอำนาจทางการคลังระหว่างรัฐบาลกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้าสาธารณะว่าเป็นสินค้าที่สามารถที่จะแบ่งแยกการบริโภคได้ (Exclusive) โดยใช้กลไกราคาหรือมาตรการบางอย่างเป็นเครื่องมือกีดกันไม่ให้ผู้ไม่ยอมจ่ายเงินหรือค่าตอบแทนอื่นได้ใช้บริการหรือบริโภคสินค้านั้น หรือเป็นสินค้าที่เป็นปรปักษ์ในการบริโภค (Rival) ซึ่งหมายถึงสินค้าที่ถูกใช้หรือบริโภคโดยผู้หนึ่งผู้ใดแล้วจะเป็นเหตุให้ผู้อื่นไม่ได้ใช้สินค้านั้น หรือจะทำให้ผู้อื่นที่มาร่วมใช้สินค้าหรือบริการนั้นได้รับความพอใจจากการร่วมใช้สินค้านั้นน้อยลง สินค้าสาธารณะสามารถจำแนกการให้บริการแก่ชุมชนต่าง ๆ ออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) การบริการสาธารณะที่ครอบคลุมพื้นที่จำนวนมากโดยไม่สามารถแบ่งแยกการบริโภคออกจากกันได้ (Non-Exclusive High Spillover Public Services) เช่น สวนสาธารณะและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริการทางสาธารณสุขและสุขภาพ ถนนและทางหลวง การจัดแบ่งเขตพื้นที่การก่อสร้างและการตรวจสอบ การป้องกันและระงับอัคคีภัย เป็นต้น

ผลประโยชน์จากบริการดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์ต่อพลเมืองทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและราคาต้นทุนของบริการอาจจะสูงมาก ดังนั้นรัฐบาลกลางจึงต้องเข้ามาทำหน้าที่ช่วยเหลือโดยอาศัยมาตรการทางการคลัง ด้วยการจัดเก็บรายได้ทั่วไปจากภาษีทรัพย์สิน และรายได้ภาษีส่วนบุคคล แล้วนำมาจัดสรรกลับไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะเป็นการกระจายบริการหรือสินค้าสาธารณะให้กับชุมชนต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน 2) การบริการสาธารณะที่ครอบคลุมพื้นที่จำกัดโดยสามารถแบ่งแยกการบริโภคออกจากกันได้ (Exclusive Low Spillover Public Services) บริการสาธารณะชนิดนี้เป็นสินค้าที่สามารถแบ่งแยกการบริโภคออกจากกันได้ ผู้ผลิตหรือผู้บริโภคมีสิทธิ์ที่จะไม่ให้ผู้หนึ่งผู้ใดใช้บริการของตน ถ้าหากผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการไม่ยอมจ่ายเงินเป็นค่าตอบแทนและการบริโภคหรือการใช้บริการของสินค้าชนิดนี้โดยคนหนึ่งคนใดแล้ว จะเป็นเหตุให้ผู้หนึ่งคนใดการใช้สินค้าหรือบริการนั้น หรือได้รับความพอใจจากการใช้สินค้านั้นลดลง (Rival) ซึ่งพิจารณาได้จากบริการดังต่อไปนี้คือ การจัดเก็บและทำลายขยะมูลฝอย การบริการแก๊สและไฟฟ้า การจัดสถานที่จอดรถ สนามกอล์ฟ สระว่ายน้ำและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การบำรุงรักษาทางเท้าและทางระบายน้ำ สถานีขนส่ง สนามบิน ท่าเรือ เป็นต้น ซึ่งภาคเอกชนสามารถดำเนินการเป็นผู้ผลิตสินค้าและบริการดังกล่าวได้ เนื่องจากเป็นสินค้าและบริการที่สามารถแบ่งแยกการบริโภคออกจากกันได้ และผู้ผลิตสามารถคิดค่าสินค้าและบริการได้ 3) การบริการสาธารณะที่ครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางโดยสามารถแบ่งแยกการบริโภคออกจากกันได้ (Exclusive High Spillover Public Services) การจัดให้บริการชนิดนี้ก่อให้เกิดผลประโยชน์โดยตรงกับผู้บริโภค อีกทั้งก่อให้เกิดผลประโยชน์โดยอ้อมแก่สังคมที่เรียกกันว่าสินค้าที่เป็นคุณประโยชน์ต่อสังคม (Merit Goods) กล่าวคือ สินค้าและบริการบางอย่างมีลักษณะผสมระหว่างสินค้าสาธารณะกับสินค้าเอกชน หรือมีลักษณะเป็นสินค้าเอกชน แต่การใช้สินค้าหรือบริการเหล่านั้นเป็นสิ่งจำเป็นของประชาชน หรือเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม รัฐบาลกลางอาจจะไม่สามารถปล่อยให้เอกชนทำการผลิตและขยายบริการเหล่านั้นโดยเสรี ทั้งนี้เพราะว่าประชาชนอาจได้รับความเดือดร้อนจากการเอาเปรียบของผู้ผลิตหรือผู้ขาย หรืออาจเกิดการขาดแคลนของสินค้านั้นได้ ดังนั้น รัฐบาลจึงต้องทำหน้าที่คอยควบคุมหรือสอดส่องการจัดสรรสินค้าเหล่านั้น และในบางครั้งรัฐบาลอาจต้องเข้าไปทำหน้าที่ผลิตและจำหน่ายบริการเหล่านั้นเสียเอง เช่น การจัดหาหน้าสะอาด การกำจัดสิ่งปฏิกูล การบริการทางสาธารณสุข โรงพยาบาล เป็นต้น

ฮาร์วี เอส โรเซน (S. Rosen. 1999 : 4) การคลังภาครัฐ (Public Finance) มีความหมายเหมือนกับคำว่า เศรษฐศาสตร์ในภาครัฐ (Public Sector Economics) หรือ เศรษฐศาสตร์ของรัฐ (Public Economics) หมายถึง หน้าที่ทางเศรษฐศาสตร์จุลภาคของรัฐบาลในการจัดสรรทรัพยากร และการกระจายรายได้ รวมทั้งหน้าที่ทางเศรษฐศาสตร์มหภาคของรัฐบาลในการจัดเก็บภาษี การใช้จ่าย และการใช้นโยบายการเงินที่มีผลต่อภาพรวมการว่างงานในทุกๆระดับ และต่อระดับราคา

การคลังภาครัฐ หรือการคลังรัฐบาล ประกอบด้วยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี พฤติกรรมกิจกรรมการดำเนินงาน ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับ การหารายได้ การใช้จ่ายสาธารณะการภาษีอากร การก่อหนี้สาธารณะ การใช้จ่ายของรัฐบาล บทบาทของรัฐบาลในระบบ

เศรษฐกิจนโยบายการเงิน และนโยบายการคลัง ระดับประเทศและระดับท้องถิ่น รวมทั้งการศึกษาผลกระทบจากกิจกรรมการดำเนินการต่าง ๆ ทางการคลังของรัฐบาลที่มีต่อสังคมและประเทศโดยส่วนรวม

ระบบการคลัง หมายถึง องค์ประกอบของสถาบันการคลังต่าง ๆ ซึ่งรวมกันเป็นโครงสร้างของระบบการคลัง และมีการทำงานของสถาบันการคลังต่าง ๆ เกี่ยวเนื่องกันอย่างเป็นระบบตามประเพณีปฏิบัติ ระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ระบบการคลังของรัฐบาล มีขอบข่ายกว้างขวางสัมพันธ์กับหน่วยงานของรัฐบาลทุกหน่วยงาน ทุกระดับ และมีผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจของประเทศ ถ้าการทำงานของระบบการคลังของรัฐบาลไม่สัมพันธ์กัน ย่อมส่งผลให้การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐขัดข้องไปด้วย ระบบการบริหารการคลังของรัฐบาลประกอบด้วยกิจกรรมการดำเนินการทางการคลังที่สำคัญ และมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ 12 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดนโยบายและแผนทางการคลัง
2. การบริหารงบประมาณแผ่นดิน
3. การบริหารการจัดเก็บภาษีอากรและจัดหารายได้ประเภทต่าง ๆ
4. การบริหารหนี้สาธารณะ
5. การบริหารเงินคงคลัง
6. การบริหารเงินนอกงบประมาณ
7. การบริหารเงินทุนหมุนเวียนและกองทุนพิเศษ
8. การบริหารพัสดุ
9. การบริหารทรัพย์สินแผ่นดิน
10. การบริหารระบบบัญชีรัฐบาลและระบบข้อมูลข่าวสารทางการคลัง
11. การบริหารการตรวจสอบและรายงานทางการคลัง
12. การบริหารการประเมินผลทางการคลัง

การคลังท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการในการบริหารจัดการของรัฐบาล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของการบริหารงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น การบริหารการคลัง มีความหมายครอบคลุมเกี่ยวกับรายได้ การกำหนดรายจ่าย การจัดหางบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การบัญชี และการตรวจสอบบัญชี

การคลังท้องถิ่น หมายถึง การบริหารการคลังของหน่วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพิจารณาถึง การจัดหารายได้ การกำหนดรายจ่าย การจัดหางบประมาณ การจัดซื้อ การว่าจ้าง การบัญชี การตรวจสอบบัญชีของหน่วยการปกครองท้องถิ่น กระบวนการงบประมาณของท้องถิ่นจะเป็นตัวกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของรายรับ กับรูปแบบในการใช้จ่ายของแต่ละหน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดความสอดคล้องต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยการปกครองท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการคลังท้องถิ่น คือ การจัดหารายได้ของหน่วยการปกครองท้องถิ่น การกำหนดรายจ่ายและจัดทำงบประมาณ และการบริหารรายได้ รายจ่าย และทรัพย์สินของท้องถิ่น.

ความสำคัญของการคลังของหน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดหา รายได้และการกำหนดการใช้จ่ายในการบริหารขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การคลังท้องถิ่นมีความสำคัญมากในการที่จะช่วยทำให้องค์กรส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะเจริญก้าวหน้า และมีความสามารถรับใช้ประชาชนในการอำนวยความสะดวกและความผาสุกให้แก่ประชาชนได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับว่ามีรายได้เพียงพอแก่การทำนุบำรุงท้องถิ่นมากน้อยเพียงไร หากหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีรายได้น้อย และฐานะการคลังไม่ดี จะต้องพึ่งหรือรับการอุดหนุนช่วยเหลือทางการเงินจากรัฐบาลกลางอยู่เรื่อย ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องถูกควบคุมจากส่วนกลางมากขึ้นตามจำนวนเงินที่ได้รับการอุดหนุน การที่หน่วยปกครองท้องถิ่นถูกควบคุมจากส่วนกลางมากขึ้นย่อมทำให้สิทธิหรืออำนาจในการปกครองตนเองมีน้อยลง และขาดความคิดริเริ่มที่ปรับปรุงท้องถิ่นของตนเองให้เจริญก้าวหน้ารายได้ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนับว่าเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญมากในการบริหารการคลังเพื่อการบริหารงานท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ซึ่งบังคับให้กระทำและหน้าที่ให้เลือกกระทำ เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อความสะดวกสบายและความผาสุกของประชาชน การที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะหารายได้มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับควบคุมของรัฐบาลในการกระจายหรือมอบอำนาจในการหารายได้ให้แก่หน่วยการปกครองท้องถิ่นเพราะการบริหารงานเพื่อความเจริญของท้องถิ่นย่อมขึ้นอยู่กับรายได้ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นประการสำคัญในปัจจุบันระบบการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจทางการคลังเพื่อให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นมีอิสระทางการคลังได้ตามสมควรในขอบเขตของกฎหมาย เช่น แหล่งรายรับ การใช้งบประมาณ การจัดหาวัสดุและการดำเนิน เป็นต้น ท้องถิ่นมีอิสระพอสมควรในการกำหนดรายได้ การใช้จ่ายและดำเนินการต่าง ๆ อย่างไรก็ตามการคลังของหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมมีความสัมพันธ์กับส่วนกลางโดยรัฐบาลมักควบคุมดูแลเพื่อป้องกันมิให้การบริหารการคลังเกิดความเสียหาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศชาติโดยส่วนรวมในทางปฏิบัติรัฐบาลจึงต้องดูแลให้มีการใช้จ่ายเงินของหน่วยการปกครองท้องถิ่นในกิจกรรมที่จำเป็น และได้มาตรฐานที่กำหนด ที่สำคัญที่สุดรัฐบาลจะคอยช่วยเหลือสนับสนุนให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นให้มากและดียิ่งขึ้นเท่าที่จะทำได้ในการกระจายอำนาจทางการคลังให้แก่หน่วยการปกครองท้องถิ่นนี้ ปรากฏว่ายังมีได้เป็นอิสระตามหลักของการกระจายอำนาจทางการคลังอย่างแท้จริง ซึ่งยังปรากฏข้อถกเถียงประการสำคัญ ที่สุดในการกระจายอำนาจทางการคลังแก่ท้องถิ่นก็คือ ควรจะจัดรูปแบบของการกระจายอำนาจอย่างไร ควรจะให้ท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหารงานสาธารณะมากน้อยเพียงใดและรัฐบาลกลางจะยินยอมให้รัฐบาลท้องถิ่นมีอำนาจทางการคลังมากน้อยเพียงใด

ปัญหาที่สำคัญของหน่วยการปกครองท้องถิ่นคือ ไม่มีความสามารถในการหารายได้ให้เพียงพอกับความต้องการใช้เงิน ซึ่งเกิดจาก 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน ซึ่ง

ปัจจัยภายนอกได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยการกระจายอำนาจทางการคลังให้แก่หน่วยการปกครองท้องถิ่นสำหรับปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยในการบริหารงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ดังนี้

- ปัจจัยทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความเจริญและการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยพิจารณารายได้ของประชาชนในท้องถิ่น ลักษณะของความเป็นเมืองและชนบท โดยพิจารณาจากแหล่งการค้า ตลาด การพาณิชย์ ภาวะการจ้างงานในท้องถิ่นนั้น ๆ นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงความเจริญทางด้านอุตสาหกรรม ความเจริญด้านคมนาคมขนส่ง การพาณิชย์ และการสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา

- ปัจจัยทางสังคมวิทยา หมายถึง ความรับผิดชอบของประชาชนต่อส่วนรวมในการเสียภาษีอากรให้แก่รัฐบาลกลางหรือหน่วยการปกครองท้องถิ่น ถ้าประชาชนในท้องถิ่นมีความรับผิดชอบและมีความสามารถในการที่จะจ่ายภาษีอากรให้แก่ท้องถิ่นแล้ว จะทำให้รายได้ของท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

- ปัญหาการกระจายอำนาจทางการคลังแก่หน่วยการปกครองท้องถิ่น การปกครองของไทยในปัจจุบัน ท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ นโยบายส่วนใหญ่จะกำหนดมาจากส่วนกลางซึ่งปัญหาจากการกระจายอำนาจทางการคลังของท้องถิ่นที่สำคัญ ข้อจำกัดทางด้านกำลังของหน่วยการปกครองท้องถิ่น แหล่งรายได้ท้องถิ่น เกณฑ์การจัดสรรรายได้ หลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุน

- ประสิทธิภาพในการจัดเก็บ ท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังคงดำเนินการจัดเก็บรายได้อยู่ ณ สำนักงาน ไม่มีเครื่องมือหรือมาตรการที่จะติดตามจัดเก็บให้ครบถ้วนและถูกต้อง เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดเก็บรายได้ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ กฎหมายระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีอากร และค่าธรรมเนียมแต่ละประเภท อีกทั้งยังขาดแหล่งข้อมูล ทำให้การปฏิบัติการจัดเก็บรายได้มีลักษณะกระทำตามความเคยชินที่ปฏิบัติกันมา

- หน่วยงานที่จัดเก็บรายได้มีอัตรากำลังไม่เพียงพอ จำนวนเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้มีไม่เพียงพอที่จะติดตามจัดเก็บรายได้ในท้องถิ่นได้ครบถ้วน ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการมีในสัดส่วนที่น้อย

- การปฏิบัติการจัดเก็บรายได้ตามกฎหมาย ภาษีและค่าธรรมเนียมบางประเภทที่กฎหมายให้อำนาจท้องถิ่นในการออกเทศบัญญัติ ขอบบังคับ หรือข้อบัญญัติ ในการจัดเก็บรายได้ แต่ปรากฏว่ามีบางท้องถิ่นที่ยังคงเพิกเฉยการจัดเก็บรายได้ หรือถ้ามีการจัดเก็บก็เลือกเก็บในอัตราและจำนวนที่ต่ำ

- ความเต็มใจของผู้เสียภาษี ประชาชนในท้องถิ่นยังขาดความเข้าใจในหลักการของการจัดเก็บภาษี และค่าธรรมเนียม นอกจากนี้ยังขาดความเข้าใจในกฎหมายท้องถิ่นและไม่เข้าใจว่าตนมีหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษีเมื่อไร อย่างไร ที่ไหน เพื่ออะไร เป็นจำนวนเท่าใด ทำให้ความเต็มใจในการเสียภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ของประชาชนท้องถิ่นอยู่ในระดับต่ำ

- การบริหารการเงิน ท้องถิ่นยังไม่มีระบบบริหารการเงินที่มีประสิทธิภาพ

รายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยการปกครองท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ มีลักษณะของการใช้จ่าย 2 ลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ รายจ่ายประจำ และรายจ่ายพิเศษ ผลของรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทต่อการพัฒนาท้องถิ่น จะแตกต่างกันตามโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ส่วนสำคัญของการปกครองท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ คือ การมีงบประมาณประจำเป็นของตนเอง แต่จะมีจำนวนเล็กน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับขนาด และรูปแบบการปกครองแต่ละแบบ โดยสัดส่วนภาพรวมของท้องถิ่นต้องงบประมาณแผ่นดินในปัจจุบันจะมีจำนวนน้อย และมีรูปแบบการบริหารงบประมาณที่อิสระต่อกัน

งบประมาณรายจ่ายประจำปีของท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 งบประมาณทั่วไป หมายถึง งบประมาณที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่สังกัดองค์การบริหารท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ และส่วนที่ 2 งบประมาณเฉพาะกาล หมายถึง งบประมาณที่จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดวงเงินที่ใช้ในการปฏิบัติงานเฉพาะอย่างเป็นพิเศษ ต่างจากงบประมาณเพื่อการบริหารทั่วไป

งบประมาณในแต่ละส่วน สามารถแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 รายจ่ายประจำ หมายถึง รายจ่ายที่จ่ายจากรายได้ของท้องถิ่นเอง รวมทั้งเงินอุดหนุนทั่วไปจากรัฐบาลกลาง รายจ่ายประจำของท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ สามารถแบ่งได้เป็นหมวดรายจ่าย ตามหมวดรายจ่ายของงบประมาณแผ่นดิน และประเภทที่ 2 รายจ่ายพิเศษ หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดขึ้นเพื่อกิจการเฉพาะอย่างเป็นกรณีพิเศษในแต่ละปี โดยเป็นการตั้งจ่ายจากเงินสะสม เงินกู้ และเงินอุดหนุนเฉพาะกิจหรือเงินอื่นที่ไม่ใช่งบประมาณประจำ

รายรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากรายจ่ายต่าง ๆ ที่ได้ยกมาในข้างต้น ท้องถิ่นจำเป็นต้องมีรายได้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเหล่านั้นการตั้งงบประมาณรายจ่ายจึงต้องมีรายรับประกอบ เพราะท้องถิ่นจะต้องมี รายรับเป็นเครื่องกำหนดรายจ่ายรายได้หรือรายรับของท้องถิ่นด้วยรายได้ของท้องถิ่น จัดเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ภาษีอากรที่ท้องถิ่นเป็นผู้จัดเก็บเอง
2. ภาษีอากรที่ท้องถิ่นร่วมกับรัฐบาลกลาง หรือภาษีเสริม/เก็บเพิ่ม
3. ภาษีที่ได้จากการแบ่งหรือได้รับจัดสรรจากรัฐบาลกลาง
4. รายได้ และรายรับอื่น ๆ

ภาษีอากรที่ท้องถิ่นเป็นผู้จัดเก็บเอง หมายถึง ภาษีที่ท้องถิ่นมีอำนาจจัดเก็บเอง ส่วนใหญ่เป็นภาษีที่จัดเก็บจากมูลค่าของทรัพย์สินที่อยู่ในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ โดยตรง เนื่องจากมีหลักฐานและสะดวกต่อการบริหารจัดการจัดเก็บโดยท้องถิ่น

ภาษีอากรที่ท้องถิ่นร่วมกับรัฐบาลกลาง/เก็บเพิ่ม/ภาษีเสริม ได้แก่ ภาษีที่รัฐบาลกลางช่วยจัดเก็บ โดยท้องถิ่นสามารถเรียกเก็บเพิ่มได้ไม่เกินจำนวนร้อยละของภาษีที่รัฐบาลกลางเก็บตามบทบัญญัติของกฎหมาย ภาษีเสริมคือภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บเพิ่ม นอกเหนือจากที่จัดเก็บเป็นรายได้เข้ารัฐบาลหรือรายได้แผ่นดินแล้ว

ภาษีแบ่ง หรือรายได้ที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลกลาง ภาษีประเภทนี้คล้ายกับภาษีเสริมที่ร่วมจัดเก็บกับรัฐบาลกลาง แต่ต่างจากภาษีเสริมเนื่องจากเป็นภาษีของท้องถิ่นโดยเฉพาะ ไม่ได้โยกกับภาษีของรัฐบาล นอกจากนี้ลักษณะการจัดสรรภาษียังมีลักษณะคล้ายการโอนเงินอุดหนุนจากรัฐบาลแต่ไม่ได้ขึ้นกับภาระการชำระภาษีของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง

รายได้ และรายรับอื่น ๆ ได้แก่ รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้เอง จากการผลิตภัณฑ์ หรือการให้บริการประชาชน เช่น ค่าธรรมเนียม หรือรายได้เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด แบ่งได้ดังนี้

ก. รายได้ภาษีอากร เป็นรายรับที่ท้องถิ่นได้มาจากการจัดเก็บเองโดยการบริหารการจัดเก็บของท้องถิ่นตามอำนาจตามกฎหมาย เช่น ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือน หรือเป็นรายรับที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐหน่วยงานอื่นจัดเก็บแล้วโอนทั้งหมดให้หรือปันให้เป็นบางส่วน

ข. รายได้ที่มีใช้ภาษีอากร

- หมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต เป็นรายได้ที่ท้องถิ่นได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมค่าใบอนุญาตต่างๆที่ท้องถิ่นสามารถเรียกเก็บได้เองตามกฎหมาย หรืออาจมีหน่วยงานของรัฐหน่วยงานอื่นจัดเก็บให้

- หมวดรายได้จากทรัพย์สิน เป็นรายได้ที่เกิดจากผลประโยชน์ต่างๆของท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นดอกเบี้ย เงินปันผล จากการให้เช่าทรัพย์สินของท้องถิ่น หรืออยู่ในความดูแลของท้องถิ่น

- หมวดรายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์เป็นรายได้ที่เกิดจากการสาธารณูปโภคหรือ การพาณิชย์ของท้องถิ่น เช่น การประปา สถานชานูบาล เป็นต้น

- หมวดรายได้เบ็ดเตล็ดเป็นรายได้ที่ไม่เข้าลักษณะรายได้หมวดใดหมวดหนึ่ง เช่น เงินที่มีผู้อุทิศให้ ค่ารับรองสำเนาเอกสาร เป็นต้น

ค. รายได้จากทุน หมวดรายได้จากทุน เป็นรายได้ที่เกิดจากการขายทรัพย์สินของท้องถิ่นซึ่ง สามารถจำหน่ายได้ตามกฎหมาย เช่น ค่าขายทอดตลาดทรัพย์สิน เป็นต้น

ง. เงินช่วยเหลือ หมวดเงินอุดหนุน เป็นรายได้ที่เกิดจากการช่วยเหลือของรัฐบาลหรือหน่วยงานอื่นใดทั้งภาครัฐและเอกชนตลอดจนกองทุนต่างๆ ที่ไม่เฉพาะเจาะจงให้ท้องถิ่นดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งการตั้งประมาณการรายรับ ให้ปฏิบัติตามบัญชีการจำแนกประเภทรายรับ ที่กรมการปกครองกำหนดไว้เท่านั้น การเพิ่มประเภทรายรับใหม่เป็นอำนาจของกรมการปกครองเท่านั้น

การจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยในส่วนของ การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยนั้น จะพบว่า มีแนวโน้มของการจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นในอัตราเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในช่วงปีงบประมาณ 2546 เป็นต้นมา เนื่องมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น ให้สามารถพึ่งพาตนเองและตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้เอง นอกจากนี้ยังกำหนดให้ท้องถิ่นมีอิสระและมีอำนาจของ

ตนเอง โดยเฉพาะในด้านการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารองค์การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้การจัดสรรภาษีอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2544 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบ และในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2549 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละสามสิบห้า

จากแนวคิดเกี่ยวกับการคลังภาครัฐและการคลังท้องถิ่นสรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหน้าที่บริหารงานท้องถิ่นและบริหารการคลังท้องถิ่น ซึ่งว่าด้วยรายได้และรายจ่ายของท้องถิ่นนั้น เพื่อนำพาการกระจายอำนาจและความเจริญสู่ท้องถิ่น

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครอง. 2553 : ออนไลน์)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รูปแบบการบริหารและการปกครองในระดับท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น 5 รูปแบบ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องดำเนินการบริหารงานทั้งในด้านการคลัง การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานขององค์กร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาทางเศรษฐกิจการเพิ่มรายได้ของประชาชนและรายได้ของประเทศ การพัฒนาทางสังคมการยกระดับมาตรฐานการศึกษาและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น การพัฒนาทางการเมืองการส่งเสริมการปกครองตนเองและการเพิ่มความสามารถทางการบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบล

ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นผลมาจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบล สามารถบริหารงาน จัดการทรัพยากร และพัฒนาท้องถิ่นของตนได้อย่างมีอิสระเพิ่มมากขึ้น ซึ่งได้มีการประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้น ในปี พ.ศ. 2499 ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากปัญหาทางด้านการบริหารงาน อันเนื่องมาจากตัวแทนของประชาชนที่เข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารขาดความรู้ความสามารถในเรื่องของการบริหารงาน การปกครองตนเอง ขาดการมีส่วนร่วม ทำให้อำนาจในการตัดสินใจขึ้นอยู่กับผู้นำ ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน และในที่สุดคณะปฏิวัติได้ประกาศยกเลิกการบริหารราชการในระดับตำบลในรูปแบบต่าง

ๆ ยกเว้น สมาตำบล ในปี พ.ศ. 2515 แต่เนื่องจากสภาตำบลเป็นองค์การที่ไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล ไม่สามารถกอนิติกรรมสัญญากับบุคคลภายนอกได้ เช่น การจัดซื้อ การจัดจ้าง การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ประกอบกับ ความไม่ชัดเจนในขอบเขตของอำนาจหน้าที่ งบประมาณและรายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ขาดความมีเอกภาพในการบริหารงานและการตัดสินใจ การดำเนินงานต้องพึ่งพาอาศัยหน่วยงานราชการเป็นหลัก จึงทำให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ ในปี พ.ศ. 2535 คณะรัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปกครองในส่วนท้องถิ่น และต้องการให้สภาตำบลมีบทบาทในการเป็นผู้นำของประชาชนในท้องถิ่น จึงประกาศนโยบายการกระจายอำนาจให้สอดคล้องกับหลักการปกครองตนเอง ของระบบประชาธิปไตย ที่เน้นให้สภาตำบลเพิ่มบทบาทและอำนาจการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย การจัดการทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การวางผังเมือง ให้แก่ประชาชนในระดับตำบล ในปี พ.ศ. 2537 คณะรัฐบาลจึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้น และได้ยกฐานะของสภาตำบลให้เป็นนิติบุคคล ยกฐานะของสภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีที่ผ่านมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยรายได้ไม่ต่ำกว่า 150,000 บาท ให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และจักเป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

อำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วน ตำบล พ.ศ.2537 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ.2542) ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
2. มีหน้าที่ต้องทำ ดังนี้
 - (1) จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก
 - (2) การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
 - (3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
 - (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - (5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ
 - (7) คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - (8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 - (9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย
3. มีหน้าที่ที่อาจทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้
 - (1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
 - (2) ให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
 - (3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

- (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- (5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์
- (6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ
- (8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- (9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- (12) การท่องเที่ยว
- (13) การผังเมือง

1.3 รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดหารายได้เพียงพอ นั้น ขึ้นอยู่กับการแบ่งปันอำนาจในการจัดหารายได้หรือการจัดเก็บภาษีอากรต่าง ๆ ระหว่างรัฐบาลกลางกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากว่าทั้งรัฐบาลกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างก็ต้องการรายได้เพื่อไปใช้จ่าย ซึ่งจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี แต่ในขณะเดียวกันภาษีอากรหรือรายได้ของหน่วยการปกครองทั้งสองระดับมีที่มาจากฐานเดียวกัน กล่าวคือ ความสามารถในการเสียภาษีอากร (Tax Capacity) ของประชาชนในประเทศ ดังนั้น ปัญหาที่รัฐบาลกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องทำการตกลงกันคือ ฝ่ายใดควรจะเป็นผู้จัดเก็บภาษีอากรประเภทไหน ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม.2522: 23-36)

ภาษีอากรที่รัฐบาลกลางควรเป็นผู้จัดเก็บ โดยทั่วไปแล้วภาษีอากรที่รัฐบาลกลางควรเป็นผู้จัดเก็บนั้น จะเป็นภาษีอากรที่สามารถทำรายได้ให้แก่รัฐบาลเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลกลางมีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นรัฐบาลกลางจึงตั้งอำนาจการจัดเก็บภาษีอากรต่าง ๆ ที่สามารถทำรายได้สูงมาไว้ที่ส่วนกลาง อย่างไรก็ตามโดยหลักการแล้วรัฐบาลกลางจะเก็บภาษีอากรต่าง ๆ ที่ใช้เป็นรากฐานในการควบคุมนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ 3 ประการ คือ ภาษีอากรที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงการรักษาฐานะของดุลการชำระเงินของประเทศ ซึ่งได้แก่ ภาษีศุลกากร (Customs Duties) ของสินค้าที่ส่งออกและนำเข้าของประเทศ ภาษีอากรที่เกี่ยวกับการรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจภายในประเทศ เป็นการพยายามป้องกันภาวะเงินเฟ้อ และพยายามให้อัตราการจ้างงานของประเทศอยู่ในระดับสูง ภาษีอากรที่รัฐบาลมักใช้เป็นเครื่องมือ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระบบก้าวหน้า ภาษีเงินได้นิติบุคคล นอกจากนี้รัฐบาลกลางอาจจะใช้ภาษีเป็นเครื่องมือในการควบคุมการใช้จ่ายของผู้บริโภค

โดยวิธีการเพิ่มหรือลดอัตราภาษีที่เก็บจากสินค้าหรือบริการแต่ละชนิด ซึ่งได้แก่ ภาษีการค้าหรือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax) และภาษีสรรพสามิต เป็นต้น ภาษีอากรที่เกี่ยวกับการกระจาย รายได้และความมั่นคงของสังคม ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระบบก้าวหน้า อัตรารวม และ ภาษีทรัพย์สินในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ภาษีที่ดินภาษีที่เกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้าง และภาษีรถยนต์ เป็นต้น

ภาษีอากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นผู้จัดเก็บ ภาษีที่จัดเก็บได้ในประเทศ นั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการเสียภาษี (Tax Capacity) ของประชาชนในประเทศ แล้ว ยังขึ้นอยู่กับความพยายามในการเก็บภาษี (Tax Efforts) ของรัฐบาลในแต่ละระดับด้วย โดยที่ ความสามารถในการเสียภาษี (Tax Capacity) หมายถึง อัตราส่วนภาษีต่อรายได้ที่ระบบเศรษฐกิจ หนึ่งคาดว่าจะเก็บได้หรือพึงเก็บได้เมื่อกำหนดตัวแปรทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องของระบบเศรษฐกิจ นั้นให้ ความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละท้องถิ่นขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่นนั้นใน เรื่องของความพยายามในการจัดเก็บภาษี (Tax Effort) หมายถึง ความพยายามของเจ้าหน้าที่ที่ จะต้องดำเนินการจัดเก็บภาษีให้เป็นไปตามกำหนด ดังนั้นภาษีอากรที่รัฐบาลกลางจะมอบให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีอำนาจในการจัดเก็บอาจจะพิจารณาได้ ได้แก่ ภาษีอากรที่ควรจะมีมอบ อำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดเก็บจะคำนึงถึง 1) หลักผลประโยชน์ที่ได้รับ (Benefits Received Principle) กล่าวคือ ประชาชนผู้ได้รับประโยชน์จากการใช้บริการสาธารณะควรจะต้อง เป็นผู้เสียภาษีอากรเพื่อนำไปใช้ผลิตบริการนั้น ซึ่งจะมีผลเท่ากับว่าประชาชนเป็นผู้จ่ายเงินเพื่อซื้อ บริการสาธารณะโดยปริยายนั่นเอง การคิดค่าบริการตามทฤษฎีนี้มักใช้หลักของ Marginal Cost Pricing และ 2) ความสามารถในการเสียภาษี ภาษีบางประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถ จัดเก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่ารัฐบาลกลาง เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ใกล้ชิด กับทรัพย์สินที่จะเก็บภาษี ดังตัวอย่างการจัดเก็บภาษีทรัพย์สินและภาษีที่ดิน ซึ่งสามารถเป็นรายได้ ที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอเมริกา นอกจากนี้การที่รายได้จากภาษีถูกนำไปใช้เพื่อ ประโยชน์ของท้องถิ่น ย่อมทำให้ผู้เสียภาษีมีความโน้มเอียงที่จะเสียภาษีโดยสมัครใจและลดการ หลบเลี่ยงการเสียภาษี และด้วยหลักการดังกล่าวภาษีอากรต่าง ๆ ที่จัดเก็บในแต่ละท้องถิ่นจึงไม่ จำเป็นต้องเหมือนกัน เนื่องจากสภาพความสมบูรณ์ของท้องถิ่นไม่เหมือนกัน ภาษีอากรบางชนิด ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บร่วมกับรัฐบาลกลาง ทั้งนี้เนื่องจากการจัดเก็บภาษีบาง ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถจัดเก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีความซับซ้อน และยุ่งยากในการพิจารณาเกินขีดสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความจำเป็นใน เรื่องรายได้ที่จะต้องใช้จ่ายเพื่อทูลูบำรุงท้องถิ่น รัฐบาลกลางอาจจะยอมให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเข้ามาร่วมกับรัฐบาลกลางในการจัดเก็บภาษีอากรบางอย่าง ซึ่งเรียกว่า Surcharged Tax ที่ จัดเก็บจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ลักษณะของภาษีชนิดนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะใช้ภาษี อากรบางอย่างที่รัฐบาลจัดเก็บอยู่แล้วเป็นฐานในการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่น เช่น ภาษีรายได้ ท้องถิ่นหรือภาษีการค้าที่รัฐบาลจัดเก็บเพิ่ม เป็นต้น ภาษีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่ม นั้นอาจแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ ภาษีที่ท้องถิ่นเป็นผู้จัดเก็บเอง หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำการจัดเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้นเอง โดยมีหน่วยงานการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่ง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะเลือกใช้อัตราภาษีที่จะเก็บเพิ่มนั้นได้ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น ภาษีที่ท้องถิ่นให้รัฐบาลกลางเป็นผู้จัดเก็บ ภาษีชนิดนี้รัฐบาลกลางจะมอบอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละระดับมีสิทธิจัดเก็บภาษีอากรบางชนิดเพิ่มขึ้นตามอัตราที่รัฐบาลกลางกำหนดให้ แต่หน่วยงานของรัฐบาลกลางจะเป็นผู้จัดเก็บเอง เช่น ภาษีการค้าหรือภาษีมูลค่าเพิ่มหรือภาษีธุรกิจเฉพาะของหน่วยงานท้องถิ่นต่าง ๆ ที่อยู่ในประเทศไทย เป็นต้น รายได้อื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรในรูปต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจได้รับรายได้จากแหล่งอื่น ๆ อีก เช่น รายได้จากการประกอบกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งอาจหารายได้มาใช้จ่ายในท้องถิ่นโดยการเข้าไปประกอบธุรกิจบางประเภท เช่นเดียวกับรัฐบาลกลางประกอบกิจการในรูปของรัฐวิสาหกิจ เช่น เป็นผู้ผูกขาดการขายสินค้าหรือบริการบางอย่างหรือผูกขาดประกอบกิจการเกี่ยวกับการพนัน เป็นต้น การได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง โดยปกติแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักจะได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลกลางในรูปต่าง ๆ ทั้งในรูปทั่วไปหรือในรูปที่มีเงื่อนไข หรือในบางกรณีที่รัฐบาลกลางอาจจะกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องออกเงินร่วมสมทบกับเงินช่วยเหลือแบบให้เปล่าก็ได้ การให้เงินอุดหนุนหรือเงินช่วยเหลือในรูปต่าง ๆ นั้น รัฐบาลกลางสามารถที่จะเลือกใช้การช่วยเหลือแต่ละรูปแบบให้เหมาะสมกับความต้องการของรัฐบาลกลางเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการปกครองประเทศได้ เช่น การให้เงินอุดหนุนเป็นเครื่องมือที่จะแก้ไขปัญหา กล่าวคือ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ผลิตบริการสาธารณะบางอย่างแล้ว ทำให้คนในท้องถิ่นอื่นพลอยได้รับประโยชน์ แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่สามารถที่จะเรียกเก็บเงินหรือภาษีจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นอื่นได้ ทำให้ประชาชนผู้อยู่ในท้องถิ่นที่ผลิตบริการสาธารณะนั้น ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการผลิตบริการสาธารณะดังกล่าวมากเกินไป ดังนั้นรัฐบาลกลางจำเป็นต้องเข้าช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นโดยการให้เงินอุดหนุนแก่ท้องถิ่นเท่ากับมูลค่าของผลประโยชน์ที่กระจายแก่ท้องถิ่นอื่น ให้เงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผลิตบริการสาธารณะที่จำเป็น เช่น บริการเกี่ยวกับสาธารณสุขที่จำเป็น การจัดการศึกษาในระดับท้องถิ่น และงานเกี่ยวกับสาธารณสุขในท้องถิ่นนั้น เป็นต้น ให้เงินอุดหนุนเพื่อก่อให้เกิดความเสมอภาคระหว่างท้องถิ่น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีฐานะทางการคลังแตกต่างกัน ทำให้ประชาชนที่อยู่ในแต่ละท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะไม่เท่ากัน ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางการคลังระหว่างท้องถิ่นต่าง ๆ รัฐบาลกลางจึงต้องให้ความช่วยเหลือแก่ท้องถิ่นที่มีฐานะยากจน

1. รายได้อัตราภาษีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 5 แหล่งที่สำคัญ ดังนี้ (สุนันทา จารุวัฒน์ชัย; พฤษญา จิตะพันธ์กุล; และยุววรรณ รัฐกุล บุญยะสิทธิ์พรณ. 2552: 41-42) ดังนี้

1.1 รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง อาทิ

- ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- ภาษีป้าย

- ภาษีบำรุงท้องที่
- ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ

1.2 รายได้จากภาษีและค่าธรรมเนียมที่รัฐบาลเก็บให้และจัดสรรให้ อาทิ

- ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร(1 ใน 9)
- ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรร้อยละ 5
- ภาษีธุรกิจเฉพาะ
- ภาษีสรรพสามิต
- ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน
- ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมอสังหาริมทรัพย์
- ค่าภาคหลวงแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม

1.3 รายได้จากภาษีที่รัฐบาลแบ่งให้ รายได้ประเภทนี้มีเพียงรายการเดียว คือ ภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตาม พรบ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ซึ่งโดยปกติจะจ่ายให้ปีละ 6 งวด

1.4 รายได้ที่รัฐบาลกลางจ่ายอุดหนุนให้ เงินอุดหนุนจากรัฐบาล หมายถึง เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำเงินที่ได้รับจากการจัดสรรไปใช้จ่าย เพื่อจัดทำบริการสาธารณะตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยในแต่ละปี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั่วประเทศจะได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลส่วนกลางรวมทั้งสิ้นคิดเป็นประมาณร้อยละ 40 ของรายได้ท้องถิ่นทั้งหมด ปัจจุบันสำนักงบประมาณได้จำแนกเงินอุดหนุนออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.4.1 เงินอุดหนุนทั่วไป หมายถึง เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยไม่กำหนดรายละเอียดของการใช้จ่ายจริง ซึ่งโดยปกติแล้วเงินอุดหนุนทั่วไปจะเป็นเงินอุดหนุนที่รัฐให้เพื่อช่วยพยุงฐานะรายได้ของท้องถิ่นให้เพียงพอต่อการบริหารทั่วไป

1.4.2 เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ หมายถึง เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้จ่ายตามรายการและรายละเอียดที่สำนักงบประมาณกำหนด ซึ่งโดยปกติเงินอุดหนุนเฉพาะกิจจะเป็นเงินอุดหนุน เพื่อใช้ดำเนินการตามโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจขั้นพื้นฐาน

1.4.3 เงินอุดหนุนแบบถ่ายโอนงาน โครงการ/กิจการ จากงบประมาณส่วนกลางให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการ ซึ่งเป็นการย้ายงบประมาณจากที่เคยตั้งไว้ที่กรมต่าง ๆ มาเป็นงบประมาณของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยวิธีการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉลี่ยแล้ว ประมาณร้อยละ 90 ของรายได้ทั้งหมดของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มาจากรัฐบาลกลาง ส่วนรายได้ที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้จัดเก็บเอง มีสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 10 แสดงให้เห็นว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ยังต้องพึ่งพารายได้ส่วนใหญ่จากรัฐบาลกลาง ในปัจจุบันจึงได้มีความพยายามที่จะปรับปรุงโครงสร้างภาษีที่ องค์การปกครอง

ส่วนท้องถิ่น เป็นผู้จัดเก็บเอง ให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย เพื่อให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีรายได้ของตนเองมากขึ้นและลดการพึ่งพารัฐบาลกลางลง

1.5 รายได้อื่น ๆ นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังอาจมีรายได้จากแหล่งอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาเช่น รายได้จากทรัพย์สิน เงินกู้ และเงินสะสม ดังนี้

1.5.1 รายได้จากทรัพย์สิน ได้แก่ ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร รายได้จากการให้เช่าทรัพย์สิน รายได้จากเทศพาณิชย์ เช่น กิจการประปา โรงรับจำนำ และกิจการตลาด

1.5.2 เงินกู้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการก่อหนี้ได้ โดยอาศัยกฎหมายจัดตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละประเภท และ พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่กำหนดอำนาจการกู้เงินในรูปแบบต่างๆ ทั้งการกู้เงินจากหน่วยงานของรัฐ สถาบันการเงิน รวมถึงการออกพันธบัตรเพื่อระดมทุนให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5.3 เงินสะสม

สรุปได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทจะมีแหล่งที่มาของรายได้ที่เหมือนและแตกต่างกันประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังการสรุปในตาราง 4

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ทราบว่าประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 ประเภท มีโครงสร้างของแหล่งที่มาจากการจัดเก็บรายได้ต่างกัน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด 2) องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลและเมืองพัทยา 3) กรุงเทพมหานคร (ดังตาราง 4) ซึ่งในการวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะภาษีของ องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ โดยศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล

ตาราง 4 แหล่งที่มาของรายได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบต่างๆ

ประเภทรายได้ / ประเภทภาษี	องค์กร		
	องค์กร บริหารส่วน จังหวัด	บริหารส่วน ตำบล/ เทศบาล/ เมืองพัทยา	กทม.
1. รายได้ที่จัดเก็บเอง			
1.1 ภาษีที่จัดเก็บเอง			
1.1.1 ภาษีที่จัดเก็บจากการค้ำน้ำมัน	√		
1.1.2 ภาษีที่จัดเก็บจากยาสูบ	√		
1.1.3 ภาษีที่จัดเก็บจากผู้พักโรงแรม	√		
1.1.4 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน		√	√
1.1.5 ภาษีป้าย		√	√
1.1.6 ภาษีบำรุงท้องที่		√	√
1.1.7 อากรการฆ่าสัตว์		√	√
1.1.8 อากรรังนกอีแอ่น		√	
1.2 รายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ	√	√	√
1.3 รายได้จากทรัพย์สิน	√	√	√
1.4 รายได้จากสาธารณูปโภค	√	√	√
1.5 รายได้จากกาพาณิชย์	√	√	√
1.6 รายได้อื่นๆ			
1.6.1 ค่าตอบแทนรายปีตามประมวลกฎหมายที่ดิน	√		
1.6.2 เงินอากรรังนกอีแอ่น		√	
2. ภาษีและค่าธรรมเนียมที่รัฐเก็บให้และจัดสรรให้			
2.1 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน	√		√
2.2 ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรร้อยละ 5	√		
2.3 ค่าภาคหลวงแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม	√	√	
2.4 ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร(1 ใน 9)		√	√
2.5 ภาษีธุรกิจเฉพาะ		√	√
2.6 ภาษีสุรา และภาษีสรรพสามิต		√	√
2.7 ภาษีการพนัน		√	√
2.8 ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมอสังหาริมทรัพย์		√	√
2.9 เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ			√
3. ภาษีที่รัฐแบ่งให้			
3.1 ภาษีมูลค่าเพิ่มตาม พรบ. กำหนดแผนฯ	√	√	√
4. เงินอุดหนุน			
	√	√	√

ที่มา: สุนันทา จารุวัฒน์ชัย; พฤตญา จิตะพันธ์กุล; และยุววรรณ รัฐกุล บุญยะลีพรรณ.
(2552) รายงานการศึกษาในเชิงลึกของข้อมูลการคลังท้องถิ่น.ธนาคารแห่งประเทศไทย. หน้า 43.

1.4 โครงสร้างภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับภาษี

หลักเกณฑ์ที่ดีในการเก็บภาษีของอดัม สมิท (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. 2552: 183) สารสำคัญของหลักการ 4 ประการเกี่ยวกับภาษีของ อดัม สมิท ได้กล่าวไว้ในหนังสือ เรื่อง ความมั่งคั่งของชนชาติ (The Wealth of Nations) ซึ่งเขาได้ประมวลวิธีที่ประชาชนชาติต่างๆ คิดขึ้น และปฏิบัติอยู่ทั่วไปมาสรุปเป็นหลักการ 4 ประการ และเป็นที่ยอมรับจนถึงปัจจุบันได้แก่

1. หลักความเป็นธรรม (Equity) ประชาชนทุกคนในต่างประเทศจะต้องเสียสละรายได้หรือผลประโยชน์ตามฐานะทางเศรษฐกิจของตน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐบาลทั้งนี้เพราะแต่ละคนก็ได้รับประโยชน์และการคุ้มครองจากรัฐ

2. หลักความแน่นอน (Certainly) ภาษีที่ประชาชนแต่ละคนต้องเสียนั้นจะต้องมีลักษณะแน่นอนไม่กำกวม ลักษณะและรูปแบบของภาษีอากรตลอดจนจำนวนที่จะต้องเสียจะต้องเป็นที่ชัดเจนแก่ผู้เสียทุกคน

3. หลักความสะดวก (Convenience) การจัดเก็บภาษีทุกชนิดจะต้องเก็บตามวัน เวลา สถานที่ที่ผู้เสียภาษีสะดวก และต้องอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี

4. หลักความประหยัด (Economy) ภาษีทุกชนิดที่จัดเก็บควรจะเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้แต่ทำให้รัฐบาลได้รับรายได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

การพิจารณาหลักเกณฑ์ที่จะใช้เป็นเครื่องวัดความสามารถของผู้เสียภาษีจึงเป็นเรื่องสำคัญและมีความเห็นแตกต่างกันหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่ว่า การจัดเก็บภาษีตามส่วนแห่งความสามารถควรมีความหมายประการใด ระหว่างการชำระภาษีเท่าเทียมกันเฉพาะตามส่วนของจำนวนรายได้ หรือการชำระภาษีเท่าเทียมกันตามส่วนของจำนวนรายได้บวกด้วยสถานะส่วนบุคคลของแต่ละคน (หลักความเสมอภาคทางภาษี) ซึ่งหากเป็นความหมายแรก ย่อมหมายถึงตามส่วนแห่งตัวเลขที่เป็นรายได้ และหากเป็นความหมายที่สอง ย่อมหมายถึง ตามส่วนแห่งสถานะส่วนบุคคล ดังนั้น การพิจารณาหลักความยุติธรรมจึงต้องควบคู่กับหลักความเสมอภาคด้วย นักเศรษฐศาสตร์แบ่งหลักความเป็นธรรม โดยพิจารณาจากการจัดเก็บภาษี ออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม.2552: 187-189)

1. หลักความเป็นธรรมโดยสมบูรณ์ (Principle of Absolute Equity) ได้แก่ การวัดความเป็นธรรม ในการเสียภาษีของประชาชนในรูปตัวเงิน กล่าวคือ ผู้เสียภาษีความต้องเสียภาษีเป็นเงินจำนวนเท่ากัน เพราะภาระค่าใช้จ่ายของรัฐควรต้องกระจายแก่ผู้เสียภาษีทุกคนเป็นจำนวนเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม ในทางที่เป็นจริงแล้วฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนแต่ละคนไม่เท่ากัน ดังนั้นหลักความยุติธรรมโดยสมบูรณ์จึงไม่อาจใช้ได้ในทางปฏิบัติ เพราะจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นในสังคม

2. หลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ (Modified Equity Principle) ได้แก่ การแบ่งความยุติธรรมในการจัดเก็บภาษีออกเป็น 2 หลัก คือ

(1) หลักผลประโยชน์ที่ได้รับ (The Benefit Principle) การเก็บภาษีตามหลักของผลประโยชน์ที่ได้รับนั้นกำหนดไว้ว่าผู้ที่ได้รับส่วนของผลประโยชน์จากบริการใดของรัฐ จะต้องเป็นผู้เสียภาษีเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตบริการนั้นตามส่วนของผลประโยชน์ที่ตนได้รับ กล่าวคือผู้ที่ได้รับประโยชน์มากก็ต้องเสียภาษีมาก ส่วนผู้ที่ได้รับประโยชน์น้อยก็ควรเสียภาษีน้อย ถ้าใครไม่ได้รับประโยชน์จากบริการนั้นเลยก็ไม่ควรเสียภาษีเพื่อการนั้น เช่น การเก็บเงินค่าใช้ถนน เป็นต้น

(ก) ข้อดีของหลักผลประโยชน์ การเก็บภาษีตามหลักของผลประโยชน์ที่ได้รับนั้นมีข้อดีหลายประการ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

ประการแรก ภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บนั้นจะมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับด้านการใช้จ่ายของรัฐบาล การเสียภาษีนั้นจะเป็นไปโดยความสมัครใจ (voluntary) ของผู้เสีย โดยการยอมเสียภาษีเพื่อแลกเปลี่ยนกับบริการที่ได้รับจากรัฐบาล ในทำนองเดียวกับการซื้อสินค้าหรือบริการจากเอกชน

ประการที่สอง การเก็บภาษีตามหลักนี้ถือได้ว่าเป็นการใช้กลไกของราคาหรือตลาดในการจัดสรรบริการสาธารณะ ซึ่งจะช่วยให้การจัดสรรการใช้ทรัพยากรของสังคมนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่สาม วิธีการจัดเก็บภาษีจากผู้ที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากบริการของรัฐในกรณีนี้อาจจะจัดเก็บตามต้นทุนของสินค้าหรือบริการนั้น หรืออาจจะเก็บตามมูลค่าของสินค้าหรือบริการนั้นก็ได้อาจจะมีผลต่อรายได้ของรัฐ

(ข) ข้อบกพร่องของหลักผลประโยชน์ การเก็บภาษีตามหลักผลประโยชน์นั้นเป็นวิธีการที่ให้ความยุติธรรมแก่ผู้เสียภาษีได้ดีที่สุดวิธีหนึ่ง อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัตินั้นมีข้อบกพร่องที่สำคัญสองประการ

ประการแรก การเก็บภาษีตามหลักผลประโยชน์จะใช้ได้ก็ต่อเมื่อเราสามารถวัดถึงผลประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีแต่ละคนได้รับโดยแจ้งชัด ตัวอย่างเช่น เราจะไม่สามารถวัดได้ว่าประชาชนแต่ละคนได้รับผลประโยชน์จากบริการป้องกันประเทศเป็นจำนวนเท่าใด

ประการที่สอง แม้ว่าในบางครั้งเราพอจะประเมินหรือวัดผลประโยชน์ที่แต่ละคนจะได้รับได้แต่ผู้รับบริการนั้นอาจจะไม่อยู่ในฐานะที่จะเสียภาษีได้ ตัวอย่างเช่น คนไข้ที่กำลังป่วยหนักถูกนำส่งโรงพยาบาลของรัฐ ซึ่งต้องทำการผ่าตัดใหญ่และต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก แต่ผู้ป่วยนั้นไม่มีเงินที่จะเสียค่ารักษาพยาบาล ปัญหาก็คือจะทำอย่างไรกับผู้ป่วยรายนี้ รัฐบาลจะยอมปล่อยให้เขาตายเพราะไม่มีเงินจ่ายค่ารักษาพยาบาลหรือไม่

จากข้อบกพร่องทั้งสองประการที่ได้กล่าวมานั้น ทำให้การนำหลักผลประโยชน์ไปใช้ในการเก็บภาษีทำได้ในขอบเขตที่จำกัดมาก อย่างไรก็ตามการผลิตบริการของรัฐชนิดใดก็ตามถ้าหากสามารถนำหลักผลประโยชน์ไปเก็บภาษีได้แล้ว รัฐบาลก็ควรเก็บภาษีตามหลักนั้น แต่ถ้าหากรัฐบาลไม่ใช้หลักผลประโยชน์เก็บภาษีจากบริการนั้นแล้ว ก็อาจจะไม่เป็นการยุติธรรมแก่ผู้เสียภาษีคนอื่น ๆ ซึ่งอาจจะต้องเป็นผู้ให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้ที่ได้ใช้บริการนั้น เช่น รัฐบาลจัดเงินงบประมาณมา

สร้างถนนอย่างดีแก่กรุงเทพมหานคร และเงินงบประมาณดังกล่าวได้มาจากประชาชนทั้งประเทศ ในกรณีเช่นนี้ย่อมไม่เป็นการยุติธรรมแก่คนที่อยู่ในต่างจังหวัด

(2) หลักความสามารถในการเสียภาษี (The Ability to Pay Principle) เมื่อการเก็บภาษีตามหลักผลประโยชน์ที่ได้รับนั้นใช้ได้โดยชอบเขตที่จำกัด ดังนั้นหลักของความยุติธรรมในการเก็บภาษีนั้นจึงจำเป็นต้องหันมาเก็บภาษีตามความสามารถในการเสียภาษี (ability – to – pay) ของผู้เสียภาษีแต่ละคน

การเก็บภาษีตามหลักความสามารถในการเสียภาษีนั้น จะวัดความเสมอภาคในการเสียภาษีโดยการใช้การเสียสละความพึงพอใจ (sacrifice of utility) ของผู้เสียภาษีเป็นเครื่องวัด ทั้งนี้เนื่องจากสมการเกี่ยวกับความพอใจ (utility function) ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ดังนั้นถึงแม้ผู้เสียภาษีแต่ละคนที่ได้เสียภาษีเป็นจำนวนเงินที่เท่ากันก็ตาม แต่การเสียสละความพึงพอใจในการเสียภาษีของบุคคลเหล่านั้นจะไม่เท่ากัน

การวัดการเสียสละความพอใจในการเสียภาษีตามทฤษฎีของการเสียภาษีตามหลักความสามารถในการเสียภาษีนั้น อาจแบ่งวิธีการวัดได้เป็นสามแบบด้วยกันคือ (ก) หลักการเสียสละที่เท่ากันโดยสมบูรณ์ (equal absolute sacrifice theory) (ข) หลักการเสียสละเท่ากันตามสัดส่วน (equal proportional sacrifice theory) (ค) หลักการเสียสละส่วนเพิ่มที่เท่ากัน (equal marginal sacrifice or minimum aggregate sacrifice theory)

(ก) หลักการเสียสละที่เท่ากันโดยสมบูรณ์ ตามหลักการเสียสละที่เท่ากันโดยสมบูรณ์นี้ กำหนดให้ผู้เสียภาษีทุกรายเสียสละความพอใจ (disutility) เป็นจำนวนที่เท่ากัน ตามวิธีที่สมมติว่าเราสามารถวัดการเสียสละความพอใจออกมาเป็นหน่วยได้ และทุกคนจะเสียภาษีเมื่อวัดออกมาเป็นหน่วยในรูปของ disutility แล้วทุกคนจะเสียเท่ากันโดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีแต่ละคน ตัวอย่างเช่น ผู้เสียภาษีทุกคนเสียภาษีในรูปเสียสละความพึงพอใจ (disutility) คนละ 10 หน่วย โดยมีได้คำนึงถึงจำนวนความพึงพอใจรวม (total utility) ของแต่ละคนมีจำนวนเท่าใด

(ข) หลักการเสียสละเท่ากันตามสัดส่วน ตามหลักการเสียสละเท่ากันตามสัดส่วนนี้กำหนดว่าผู้เสียภาษีทุกรายจะต้องเสียสละความพึงพอใจเมื่อเทียบกับความพอใจรวมของแต่ละคนเป็นสัดส่วนที่เท่ากัน ตัวอย่าง สมมติว่าคนที่มียรายได้ต่ำมีความพอใจรวมเท่ากับ 100 หน่วย แต่ต้องเสียภาษีไป 10 หน่วย ในรูปของ disutility เพราะฉะนั้นการเสียสละตามสัดส่วนของเขาก็จะเท่ากับ 10 เปอร์เซ็นต์ สมมติว่าคนที่มียรายได้สูงมีความพอใจรวมเท่ากับ 200 หน่วย ดังนั้นถ้าจะให้เกิดความเสมอภาคตามสัดส่วนแล้ว คนที่มีรายได้สูงจะต้องเสียภาษีในรูปของการเสียสละความพอใจเท่ากับ 20 หน่วย ซึ่งเป็นจำนวนสองเท่าของผู้ที่มีรายได้ต่ำ

(ค) หลักการเสียสละส่วนเพิ่มที่เท่ากัน ตามหลักการเสียสละส่วนเพิ่มที่เท่ากันนี้ กำหนดว่าผู้เสียภาษีทุกรายจะต้องเสียภาษีโดยทำให้ได้ความไม่พึงพอใจหน่วยสุดท้ายที่เพิ่มขึ้น (marginal disutility) เป็นจำนวนที่เท่ากัน ตัวอย่าง สมมติว่าการเสียภาษี 1 บาท ทำให้นาย ก ต้องเสียสละความพอใจเท่ากับ 5 หน่วย สมมติว่าการเสียภาษี 1 บาท ทำให้นาย ข ต้องเสียสละ

ความพอใจเท่ากับ 15 หน่วย ในกรณีนี้ ถ้าต้องการให้บุคคลทั้งสองเสียภาษีตามหลัก equal marginal sacrifice แล้ว นาย ก จะต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น เช่นอาจจะต้องเสียเพิ่มขึ้นเป็น 3 บาท เป็นต้น การเก็บภาษีตามหลักการเสียสละส่วนเพิ่มที่เท่ากันนี้ จะเป็นไปได้ในกรณีที่ระบบภาษีนั้นมีการจัดเก็บภาษีในอัตราที่ก้าวหน้าอย่างมาก

1.4.2 แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างภาษี

รายได้จากภาษีอากร (Tax Yield) แต่ละประเภทโดยทั่วไปจะเท่ากับมูลค่าฐานภาษีคูณด้วยอัตราภาษี (Tax Rate) ที่จะจัดเก็บ $\text{Tax Yield} = \text{Tax Base} \cdot \text{Tax Rate}$ (ปริดา นาค เนาวิทิม. 2535: 21-23)

1.4.2.1 ฐานภาษี (Tax Base) คือ สิ่งที่ถูกใช้เป็นฐานในการประเมินการ จัดเก็บภาษีอากรแต่ละประเภทตามอัตราภาษีที่กำหนดไว้ โดยทั่วไปฐานภาษีมักเป็นสิ่งที่สามารถใช้ เป็นเครื่องวัดความสามารถในการเสียภาษีของบุคคลได้ โดยทั่วไปฐานในการจัดเก็บภาษีแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

(ก) **ภาษีที่เก็บจากเงินได้ (Tax on income)** หมายถึง ส่วนประกอบของ เงินที่ใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเป็นเครื่องวัดถึงความสามารถในการเสียภาษี (Ability – to – Pay) ของ แต่ละคน ซึ่งเป็นสิ่งแสดงถึงอำนาจซื้อในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรืออาจจะเก็บสะสมบางส่วนไว้เพื่อ แสวงหาผลประโยชน์เพิ่มขึ้นหรือเพื่อการใช้จ่ายในอนาคต ในปัจจุบันภาษีที่จัดเก็บจากฐานรายได้มี อยู่ 2 ชนิด คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal income tax) และ ภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate income tax)

(ข) **ภาษีที่เก็บจากโภคภัณฑ์ (Tax on commodities)** หมายถึง ภาษีที่ จัดเก็บจากการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคหรือการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการต่างๆ เช่น ภาษี สรรพสามิต (Excise Tax) ภาษีการขาย (Sales Tax) ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax) ภาษี สินค้าขาเข้า-ขาออก (Import / Export Tax)

(ค) **ภาษีที่เก็บจากทรัพย์สิน (Tax on properties)** หมายถึง การวัด ความสามารถในการเสียภาษีของบุคคล โดยพิจารณาจากรายได้หรือทรัพย์สินต่างๆ หรือประโยชน์ ที่เกิดจากทรัพย์สินที่แสดงให้เห็นถึงความมั่งคั่ง ความอยู่ดีกินดี ผู้มีฐานะ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสร้าง ความเป็นธรรมในสังคม อย่างไรก็ตาม การเก็บภาษีทรัพย์สินถือได้ว่าเป็นการเก็บภาษีซ้ำ (Double Taxation) ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีได้ เพราะทรัพย์สินนั้นเป็นผลที่เกิดจาก รายได้ที่ได้สะสมไว้ ซึ่งรายได้นั้นได้ถูกเก็บภาษีไปครั้งหนึ่งแล้ว เมื่อมาเป็นทรัพย์สินก็ยังถูกเก็บ ภาษีอีก ในบางกรณีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินอาจมีรายได้น้อยก็ได้ เช่น คนชราที่ปลดเกษียณแล้ว จึง ยังเป็นข้อถกเถียงสำหรับการเก็บภาษีดังกล่าว ภาษีทรัพย์สิน ได้แก่ ภาษีทรัพย์สินทั่วไป คือ ภาษีที่ เก็บจากทรัพย์สินทุกชนิดแต่ทำได้ยาก เพราะในทางปฏิบัติจริงมักไม่เก็บแบบนี้ภาษีทรัพย์สินเฉพาะ เช่น ภาษีที่ดิน ภาษีโรงเรือน ภาษีรถยนต์ ภาษีโรงงาน ภาษีมรดก

1.4.2.2 อัตราภาษี (Tax Rate) ในการจัดเก็บภาษีอากรโดยทั่วไปจะต้องพิจารณาถึงหลักความเป็นธรรมในการเสียภาษี ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความสามารถในการเสียภาษี (Ability – to – Pay) ของผู้เสียภาษีแต่ละคน เช่น คนมีรายได้สูงหรือมีฐานะดีควรต้องเสียภาษีมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำหรือมีฐานะยากจน เป็นต้น อัตราภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บจากประชาชนแต่ละคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน จึงเป็นที่มาของการกำหนดโครงสร้างอัตราภาษีที่แตกต่างกัน 3 แบบ คือ อัตราภาษีแบบก้าวหน้า (Progressive Rate) อัตราภาษีตามสัดส่วน (Proportional Rate) และอัตราภาษีแบบถดถอย (Regressive Rate)

การเลือกใช้อัตราภาษี โครงสร้างอัตราภาษีแต่ละแบบ รัฐบาลจะเลือกใช้กับการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภทตามจุดมุ่งหมายของรัฐบาลภายใต้หลักการการสร้างความเป็นและความสะดวกในการประเมินภาษี

1.4.3 โครงสร้างภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล

เกริกเกรียงรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2552: 482-483) สรุปว่าในทางทฤษฎีการจัดเก็บภาษีจากฐานทรัพย์สินนั้นเป็นการจัดเก็บภาษีตามหลักของผลประโยชน์และตามหลักความสามารถในการเสียภาษีของบุคคลด้วย ซึ่งมีเหตุผลสนับสนุนหลายประการคือ

ประการแรก การเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่แสดงถึงความสามารถในการเสียภาษีรูปแบบหนึ่ง ถึงแม้จะเป็นการจัดเก็บภาษีซ้ำกับรายได้และการใช้จ่ายก็ตาม แต่ถ้ามีระบบการยกเว้นหรือการลดหย่อนที่เหมาะสมแก่ผู้ที่เจ้าของทรัพย์สินที่ต้องใช้เป็นที่อยู่อาศัยแล้ว ก็จะทำให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่เดือดร้อน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงปัญหาการกระจายรายได้ในสังคมแล้ว การพิจารณาการจัดเก็บภาษีจากผู้ถือครองทรัพย์สินเพิ่มขึ้นก็จะช่วยแก้ปัญหาการกระจายรายได้ของสังคมได้บ้าง ทั้งนี้เพราะว่าผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่ฐานะเศรษฐกิจในระดับปานกลางและระดับที่มีรายได้สูง

ประการที่สอง เมื่อพิจารณาถึงปัญหาการสูญเปล่าหรือ dead-weight lose ในการจัดเก็บภาษีแล้ว จะพบว่าโดยทั่วไปการจัดเก็บภาษีทรัพย์สิน จะทำให้เกิดความสูญเปล่าจากการเก็บภาษีต่ำกว่าการจัดเก็บภาษีจากฐานรายได้หรือฐานการใช้จ่าย ทั้งนี้เพราะโดยทั่วไปเส้นอุปทานหรือเส้นอุปสงค์ของการถือครองทรัพย์สินจะมีลักษณะความยืดหยุ่นต่ำ ดังนั้น การจัดเก็บภาษีทรัพย์สินจึงทำให้เกิดการสูญเปล่าหรือเกิดผลกระทบหรือความเสียหายทางเศรษฐกิจต่ำด้วย อย่างไรก็ตาม การจัดเก็บภาษีทรัพย์สินโดยทั่วไปมักจะมีปัญหาในเรื่องการบริหารการจัดเก็บ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการประเมินราคาแท้จริงของทรัพย์สินบางประเภท แต่ในเรื่องทำเลที่ตั้งของทรัพย์สินประเภทที่ดินและสิ่งปลูกสร้างนั้นจะอยู่กับที่ ดังนั้น เมื่อมีการสำรวจและทำแผนที่ของทรัพย์สินแล้วก็จะช่วยให้การบริหารการจัดเก็บภาษีทำได้ดีขึ้น

ภาษีที่องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ดูแลการจัดเก็บเองจากท้องถิ่นนั้นๆ ตามอำนาจกฎหมาย พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล 2537 มาตรา 74 ได้แก่

ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.2554: ออนไลน์) แบ่งโครงสร้างดังนี้

1.4.3.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กับที่ดินที่ใช้ประโยชน์ต่อเนื่องไปกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ได้แก่ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง และที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างนั้น และในปีที่ผ่านมาได้มีการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น เช่น ให้เช่า ใช้เป็นที่ทำการค้าขาย ที่ไว้สินค้า ที่ประกอบอุตสาหกรรม ให้ญาติ บิดา มารดา บุตร หรือผู้อยู่อาศัย หรือใช้ประกอบกิจการอื่น ๆ เพื่อหารายได้ และไม่เข้าข้อยกเว้นตามกฎหมาย

หลักการสำคัญ

1. ต้องมีทรัพย์สิน ได้แก่
 - โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ และ
 - ที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น
2. ไม่เข้าข้อยกเว้นทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นภาษี

ข้อสังเกต

- ค่าภาษี : ผู้รับประเมินชำระภาษีปีละครั้งตามค่ารายปีของทรัพย์สิน ในอัตรา ร้อยละ 12.5 ของค่ารายปี
- ค่ารายปี : จำนวนเงินซึ่งทรัพย์สินนั้นสมควรให้เช่าได้ในปีหนึ่ง ๆ ในกรณีให้เช่า ให้ถือค่าเช่าคือค่ารายปี
- เงินเพิ่ม : เป็นมาตรการทางแพ่ง เพื่อให้มีการชำระภาษีภายในกำหนด ตามมาตรา 43 ซึ่งพนักงานเก็บภาษีสามารถเรียกเก็บผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้เอง
- ค่าปรับ : เป็นโทษทางอาญา ซึ่งมีกำหนดไว้ในมาตรา 46,47 และ 48 โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเป็นผู้มีหน้าที่เปรียบเทียบปรับ และท้องถิ่นไปขอรับเงินค่าปรับมาเป็นรายได้ของตนเอง
- พนักงานเจ้าหน้าที่ คือ ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่รับแบบฯ ประเมินภาษีและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด
- พนักงานเก็บภาษี คือ ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่จัดเก็บ รับชำระรวมทั้งเร่งรัดให้ชำระภาษี และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นภาษีไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ได้แก่

1. พระราชวังอันเป็นส่วนของแผ่นดิน
2. ทรัพย์สินของรัฐบาลที่ใช้ในกิจการของรัฐบาล หรือสาธารณะ และทรัพย์สินของการรถไฟแห่งประเทศไทยที่ใช้ในกิจการของการรถไฟโดยตรง
3. ทรัพย์สินของโรงพยาบาลสาธารณะ และโรงเรียนสาธารณะซึ่งกระทำการกิจการที่ไม่ใช่เพื่อเป็นผลกำไรส่วนบุคคล และใช้เฉพาะในการรักษาพยาบาลและในการศึกษา

4. ทรัพย์สินซึ่งเป็นศาสนสมบัติอันใช้เฉพาะในศาสนกิจอย่างเดี่ยวหรือเป็นที่อยู่ของสงฆ์

5. โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ซึ่งปิดไว้ตลอดปี และเจ้าของไม่ได้อยู่เอง หรือให้ผู้อื่นอยู่นอกจากคนเฝ้าในโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ หรือในที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกัน

6. โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างของการเคหะแห่งชาติที่ผู้เช่าซื้ออยู่อาศัยเอง และมีได้ใช้เป็นที่เก็บ สินค้าหรือประกอบการอุตสาหกรรม หรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้

7. โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ซึ่งเจ้าของอยู่เองหรือให้ผู้อื่นอยู่เฝ้ารักษา และซึ่งมิได้ใช้เป็นที่ไว้สินค้าหรือประกอบการอุตสาหกรรม

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน

1. เจ้าของทรัพย์สิน

2. เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างและเจ้าของที่ดินเป็นคนละเจ้าของ เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีสำหรับทรัพย์สินนั้นทั้งหมด

ระยะเวลาการยื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สินเพื่อเสียภาษี

เจ้าของทรัพย์สินต้องยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ภรด. 2) ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นตั้งอยู่ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

การคำนวณภาษี การประเมินค่ารายปี และอัตราภาษี

ภาษีโรงเรือนและที่ดินคิดจากค่ารายปีของทรัพย์สิน ในอัตราร้อยละ 12.5 ของค่ารายปี เช่น บ้านให้เช่า มีค่ารายปี 12,000 บาท ค่าภาษีจะเท่ากับ $12,000 \times 12.5 / 100$ เป็นเงิน 1,500 บาท ค่ารายปีของทรัพย์สิน หมายถึง จำนวนเงินซึ่งทรัพย์สินนั้นสมควรให้เช่าได้ในปีหนึ่ง ๆ เช่น บ้านให้เช่าเดือนละ 1,000 บาท ค่ารายปีของบ้านหลังนี้ก็คือ 12,000 บาท (หมายถึง ค่าเช่าทั้งปีของบ้านหลังนี้ $1,000 \times 12 = 12,000$ บาท)

การประเมินค่ารายปี มีหลักเกณฑ์การประเมินตามลำดับ ดังนี้

1. กรณีที่ทรัพย์สินนั้นมีการให้เช่าและค่าเช่าสมควร ให้นำค่าเช่ามาคิดเป็นรายปี

2. กรณีทรัพย์สินให้เช่าและค่าเช่าไม่สมควรหรือหาค่าเช่าไม่ได้เนื่องจากเจ้าของทรัพย์สินประกอบกิจการเอง ให้ประเมินค่ารายปีโดยเทียบเคียงกับค่ารายปีของทรัพย์สินในปีที่ผ่านมา หรือเทียบเคียงกับค่ารายปีของ ทรัพย์สินในบริเวณใกล้เคียงกันที่มีลักษณะของทรัพย์สิน ขนาด พื้นที่ ทำเล ที่ตั้ง และบริการสาธารณะที่ทรัพย์สินนั้นได้รับประโยชน์คล้ายคลึงกันในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ซึ่งในเรื่องนี้กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำราคาเช่ามาตรฐานกลางเฉลี่ยต่อตารางเมตรต่อเดือนตามทำเลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตามประเภทของทรัพย์สิน

3. กรณีไม่สามารถเทียบเคียงตามข้อ 2 ได้อาจประเมินค่ารายปีของทรัพย์สินโดยใช้มูลค่าทรัพย์สินมาประกอบการประเมินได้

ค่าภาษี

1. ผู้รับประเมินชำระภาษีปีละครั้งตามค่ารายปี
2. อัตราร้อยละ 12.5 ของค่ารายปี

$$\text{ค่าภาษี} = \text{ค่ารายปี} \times \text{ร้อยละ } 12.5$$

ค่ารายปี

ค่ารายปี คือ จำนวนเงินซึ่งทรัพย์สินนั้นสมควรให้เข้าได้ในปีหนึ่ง ๆ กรณีให้เข้าให้ถือค่าเช่าคือค่ารายปีกรณีมีเหตุ

- ค่าเช่ามิใช่จำนวนเงินอันสมควร
- หาค่าเช่าไม่ได้ เนื่องจากดำเนินกิจการเองหรือด้วยเหตุประการอื่น

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินค่ารายปีตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

1.4.3.2 ภาษีบำรุงท้องที่ หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากเจ้าของที่ดิน ตามราคาปานกลางที่ดินและตามบัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่ที่ดินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ ที่ดินที่เป็นของบุคคลหรือคณะบุคคล ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสิทธิครอบครองอยู่ในที่ดินที่ไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน ที่ดินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ พื้นที่ดินและพื้นที่ที่เป็นภูเขาหรือที่มีน้ำด้วย โดยไม่เป็นที่ดินที่เจ้าของที่ดินได้รับการยกเว้นภาษีหรืออยู่ในเกณฑ์ลดหย่อน

ที่ดินที่เจ้าของที่ดินไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่

1. ที่ดินที่เป็นที่ตั้งพระราชวังอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
2. ที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือที่ดินของรัฐที่ใช้ในกิจการของรัฐหรือสาธารณะโดยมิได้หาผลประโยชน์
3. ที่ดินของราชการส่วนท้องถิ่นที่ใช้ในกิจการของราชการส่วนท้องถิ่นหรือสาธารณะโดยมิได้หาผลประโยชน์
4. ที่ดินที่ใช้เฉพาะการพยาบาลสาธารณะ การศึกษา หรือกุศลสาธารณะ
5. ที่ดินที่ใช้เฉพาะศาสนกิจศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของวัดไม่ว่าจะใช้ประกอบศาสนกิจศาสนาใดศาสนาหนึ่ง หรือที่ศาลเจ้าโดยมิได้หาผลประโยชน์
6. ที่ดินที่ใช้เป็นสุสาน หรือฌาปนสถานสาธารณะโดยมิได้รับประโยชน์ตอบแทน
7. ที่ดินที่ใช้ในการรถไฟ การประปา การไฟฟ้า หรือการทำเรือของรัฐ หรือใช้เป็นสนามบินของรัฐ
8. ที่ดินที่ใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือน ที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินแล้ว

9. ที่ดินของเอกชนเฉพาะส่วนที่เจ้าของที่ดินยินยอมให้ทางราชการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์

10. ที่ดินที่ตั้งขององค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติหรือองค์การระหว่างประเทศอื่นในเมื่อประเทศไทยมีข้อผูกพันให้ยกเว้นตามอนุสัญญาหรือความตกลง

11. ที่ดินที่เป็นที่ตั้งของสถานทูตหรือสถานกงสุล ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกัน

12. ที่ดินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่

ผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินในวันที่ 1 มกราคมของปีใด มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปีนั้นกำหนดระยะเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีให้เจ้าของที่ดินซึ่งมีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน (ภบท.5) ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ภายในเดือนมกราคมของปีแรกที่มีการตีราคาปานกลางของที่ดินแบบแสดงรายการที่ได้ยื่นไว้แล้วใช้ได้ทุกปีในรอบระยะเวลา 4 ปีนั้น

อัตราภาษี

1. อัตราภาษีบำรุงท้องที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ แบ่งเป็น
2. ราคาปานกลางที่ดินเกินไร่ละ 30,000 บาทให้เสียภาษีดังนี้ราคาปานกลางของที่ดิน 30,000 บาทแรก เสียภาษี 70 บาท
3. ส่วนที่เกิน 30,000 บาท เสียภาษี 10,000 บาท ต่อ 25 บาท
4. ประกอบกิจกรรม ประเภทไม่ล้มลุก
 - เสียกึ่งอัตรา
 - ด้วยตนเอง ไม่เกินไร่ละ 5 บาท
 - ที่ดินว่างเปล่า เสียเพิ่ม 1 เท่า

การคำนวณภาษี

ภาษีบำรุงท้องที่ คำนวณจากราคาปานกลางของที่ดินที่คณะกรรมการตีราคาปานกลางที่ดินที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการจัดเก็บภาษีคูณกับอัตราภาษี

เนื้อที่ดินเพื่อคำนวณภาษี (ไร่) = เนื้อที่ถือครอง - เนื้อที่เกณฑ์ลดหย่อน

ค่าภาษีต่อไร่ = ตามบัญชีอัตราภาษีฯ (ตาราง 5)

การลดหย่อนภาษี

บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินแปลงเดียวกันหรือหลายแปลงที่อยู่ในจังหวัดเดียวกัน และใช้ที่ดินนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของตน หรือประกอบกิจกรรมของตน ให้ลดหย่อนไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- (1) เขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้ลดหย่อน 3 - 5 ไร่
 (2) เขตเทศบาลตำบล ให้ลดหย่อน 200 - 400 ตารางวา
 (3) เขตเทศบาลอื่นนอกจากเขตเทศบาลตำบลและเขตเมืองพัทยา ให้ลดหย่อน 50 - 100 ตารางวา

- (4) ที่ดินในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ลดหย่อน ดังต่อไปนี้
 - ท้องที่มีชุมชนหนาแน่นมาก ให้ลดหย่อน 50 - 100 ตารางวา
 - ท้องที่มีชุมชนหนาแน่นปานกลาง ให้ลดหย่อน 100 ตารางวา - 1 ไร่
 - ท้องที่ชนบท ให้ลดหย่อน 3 - 5 ไร่

บุคคลธรรมดาหลายคนเป็นเจ้าของที่ดินร่วมกัน ให้ได้รับลดหย่อนรวมกันตามหลักเกณฑ์ข้างต้นการลดหย่อนให้ลดหย่อนสำหรับที่ดินในจังหวัดเดียวกัน

ตาราง 5 อัตราภาษีบำรุงท้องที่

ชั้น	ราคาปานกลางของที่ดิน		ภาษีไร่ละ		หมายเหตุ
			บาท	สต.	
1	ไม่เกินไร่ละ	200 บาท	-	50	(1) ที่ดินที่ใช้ประกอบ
2	เกินไร่ละ 200 บาท	ถึงไร่ละ 400 บาท	1	-	การกสิกรรมเฉพาะประเภท
3	เกินไร่ละ 400 บาท	ถึงไร่ละ 600 บาท	2	-	ไม่ล้มลุก ให้เสียกึ่งอัตรา แต่
4	เกินไร่ละ 600 บาท	ถึงไร่ละ 800 บาท	3	-	ถ้าเจ้าของที่ดินประกอบการ
5	เกินไร่ละ 800 บาท	ถึงไร่ละ 1,000 บาท	4	-	กสิกรรมประเภทไม่ล้มลุกนั้น
6	เกินไร่ละ 1,000 บาท	ถึงไร่ละ 1,200 บาท	5	50	ด้วยตนเองให้เสียอย่างสูงไม่
7	เกินไร่ละ 1,200 บาท	ถึงไร่ละ 1,400 บาท	7	-	เกินไร่ละ 5 บาท
8	เกินไร่ละ 1,400 บาท	ถึงไร่ละ 1,600 บาท	8	-	
9	เกินไร่ละ 1,600 บาท	ถึงไร่ละ 1,800 บาท	9	-	(2) ที่ดินที่ทิ้งไว้ว่างเปล่าหรือ
10	เกินไร่ละ 1,800 บาท	ถึงไร่ละ 2,000 บาท	10	-	ไม่ได้ทำประโยชน์
11	เกินไร่ละ 2,000 บาท	ถึงไร่ละ 2,200 บาท	11	-	ตามควรแก่สภาพของที่ดิน
12	เกินไร่ละ 2,200 บาท	ถึงไร่ละ 2,400 บาท	12	-	ให้เสียเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเท่า
13	เกินไร่ละ 2,400 บาท	ถึงไร่ละ 2,600 บาท	13	-	
14	เกินไร่ละ 2,600 บาท	ถึงไร่ละ 2,800 บาท	14	-	
15	เกินไร่ละ 2,800 บาท	ถึงไร่ละ 3,000 บาท	15	-	
16	เกินไร่ละ 3,000 บาท	ถึงไร่ละ 3,500 บาท	17	50	
17	เกินไร่ละ 3,500 บาท	ถึงไร่ละ 4,000 บาท	30	-	

ตาราง 5 (ต่อ)

ชั้น	ราคาปานกลางของที่ดิน		ภาษีไร่ละ		หมายเหตุ
			บาท	สต.	
18	เกินไร่ละ 4,000 บาท	ถึงไร่ละ 4,500 บาท	22	50	
19	เกินไร่ละ 4,500 บาท	ถึงไร่ละ 5,000 บาท	25	-	
20	เกินไร่ละ 5,000 บาท	ถึงไร่ละ 5,500 บาท	27	50	
21	เกินไร่ละ 5,500 บาท	ถึงไร่ละ 6,000 บาท	30	-	
22	เกินไร่ละ 6,000 บาท	ถึงไร่ละ 6,500 บาท	32	50	
23	เกินไร่ละ 6,500 บาท	ถึงไร่ละ 7,000 บาท	35	-	
24	เกินไร่ละ 7,000 บาท	ถึงไร่ละ 7,500 บาท	37	50	
25	เกินไร่ละ 7,500 บาท	ถึงไร่ละ 8,000 บาท	40	-	
26	เกินไร่ละ 8,000 บาท	ถึงไร่ละ 8,500 บาท	42	50	
27	เกินไร่ละ 8,500 บาท	ถึงไร่ละ 9,000 บาท	45	-	
28	เกินไร่ละ 9,000 บาท	ถึงไร่ละ 9,500 บาท	47	50	
29	เกินไร่ละ 9,500 บาท	ถึงไร่ละ 10,000 บาท	50	-	
30	เกินไร่ละ 10,000 บาท	ถึงไร่ละ 15,000 บาท	55	-	
31	เกินไร่ละ 15,000 บาท	ถึงไร่ละ 20,000 บาท	60	-	
32	เกินไร่ละ 20,000 บาท	ถึงไร่ละ 25,000 บาท	65	-	
33	เกินไร่ละ 25,000 บาท	ถึงไร่ละ 30,000 บาท	70	-	
34	เกินไร่ละ 30,000 บาท ให้เสียภาษีไร่ละ ดังต่อไปนี้"				
	(1) สำหรับราคาปานกลางของที่ดิน 30,000 บาท แรกให้เสียภาษี 70 บาท				
	(2) สำหรับราคาปานกลางของที่ดินส่วนที่เกิน 30,000 บาท ให้เสียทุกๆ				
	10,000 บาท ต่อ 25 บาทเศษของ 10,000 บาท ถ้าถึง 5,000 บาท				
	ให้ถือเป็น 10,000 บาท ถ้าไม่ถึง 5,000 บาท ให้ปัดทิ้ง				

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2554). (ออนไลน์)

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโครงสร้างภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งสรุปได้ว่ารายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลจะได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับฐานภาษีเป็นสำคัญ ซึ่งได้ทำการทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรมแล้วจึงได้นำไปใช้กำหนดนิยามศัพท์และตัวแปรในการวิจัย

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษา ได้แก่

ชนินฐา กรพิพัฒน์ (2546) ได้ทำการศึกษารายได้ รายจ่าย และวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่าโครงสร้างรายได้ รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครปฐมในภาพรวมมีรายได้จากภาษีอากรเป็นสัดส่วนที่น้อย โดยเฉพาะภาษีอากรที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเอง สาเหตุที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บภาษีเองได้น้อยมาจากการมีความพยายามในการจัดเก็บภาษีค่อนข้างต่ำ ทำให้ต้องพึ่งพาเงินรายได้ที่มีใช้ภาษีอากร ซึ่งเงินอุดหนุนเป็นรายได้หนึ่งที่สำคัญโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 4 และ 5 จำเป็นต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐในสัดส่วนที่มาก ด้านรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครปฐมมีรายจ่ายประจำในสัดส่วนที่สูงกว่ารายจ่ายเพื่อการพัฒนา แต่นับว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครปฐมเป็นองค์กรที่สามารถใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ดูจากผลของการพัฒนาของจังหวัดและของตำบล ซึ่งวัดได้จากตัวชี้วัดความจำเป็นขั้นพื้นฐาน มีผลลัพธ์ค่อนข้างดีคือ จากตัวชี้วัดจำนวน 39 ตัว มีที่ไม่ผ่านเพียง 5 ตัวชี้วัดเท่านั้น สถานะทางการคลังมีจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลเกินดุลถึง 92 แห่ง จาก 101 แห่ง ซึ่งหากองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครปฐมเพิ่มความพยายามในการจัดเก็บภาษีให้มากขึ้น ย่อมส่งผลให้สามารถนำรายได้ไปใช้เพื่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งผลจากการพัฒนาจะส่งผลดีต่อประชาชนในจังหวัดนครปฐม

ฉัตรชัย สมวัธน์ (2542) ได้ทำการศึกษานโยบายการกระจายอำนาจทางการคลัง : ศึกษาเฉพาะกรณีความสามารถในการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบาย ปัญหาและ/หรือข้อดีในนโยบายการกระจายอำนาจทางการคลังขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และปัจจัยที่เป็นสาเหตุและอุปสรรคในการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามนโยบายของรัฐที่ได้กำหนดเป็นแนวทางไว้ โดยทำการค้นคว้าเอกสารเป็นการพรรณนา วิเคราะห์ และการอภิปรายผล ประกอบกับการสัมภาษณ์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง จากประธานองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บ รายได้ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีรวมเป็น 12 คนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า ระหว่างปี พ.ศ.2537 ถึง พ.ศ.2541 รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายกระจายอำนาจการคลังให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นโดยกำหนดเป็นนโยบาย และมาตรการต่าง ๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสามารถ นำไปปฏิบัติได้ และได้รับการตอบสนองจากหน่วยงานของรัฐในฐานะผู้ปฏิบัติ แต่ในทางกลับกันนโยบาย หรือมาตรการบางประการ กลับไม่ได้รับการตอบสนองจากหน่วยงานของรัฐ หรืออาจได้รับการตอบสนองแต่เกิดความล่าช้า สาเหตุและปัจจัยที่ทำให้นโยบายไม่สัมฤทธิ์ผล หรือเกิดความล่าช้า 3 ประการ คือ 1.กระบวนการในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งขึ้นอยู่กับ

ความชัดเจนของนโยบายตลอดจนความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติว่ามีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของนโยบายมากน้อยเพียงใด 2. สมรรถนะของหน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติ พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากโครงสร้างและงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ไม่สัมพันธ์กับพื้นที่ดำเนินการ 3. บุคลากรที่มีหน้าที่นำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ นอกจากนี้ปัจจัยทั้ง 3 ประการแล้วยังมีปัจจัยภายนอกที่ส่งผลให้นโยบายหรือมาตรการไม่ประสบความสำเร็จ คือ สภาวะเศรษฐกิจและสังคมซึ่งได้รับผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจทำให้การจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บรายได้ได้น้อย สภาวะทางการเมืองอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ส่งผลให้นโยบายขาดความต่อเนื่อง และทรัพยากรภายในพื้นที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่นทำให้แหล่งที่มาของรายได้แตกต่างกัน ตลอดจนความร่วมมือของประชาชนในการชำระภาษี สาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวส่งผลต่อการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ประสบความสำเร็จตามนโยบายที่กำหนดไว้

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (2553) ศึกษาความสามารถหารายได้ของ เทศบาล และ องค์การบริหารส่วนตำบล ทำการศึกษาตัวแปรตามประกอบด้วย ก) ภาษีท้องถิ่น ข) ภาษีแบ่ง ค) รายได้ที่ไม่ใช่ภาษี และ ง) เงินอุดหนุนทั่วไป และมีตัวแปรอิสระ ได้แก่ พื้นที่ จำนวนประชากร จำนวนบ้าน ความหนาแน่นของประชากร และจำนวนพนักงาน โดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง พ.ศ.2543 สรุปผลการศึกษาว่า ด้านภาษีท้องถิ่นที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า จำนวนบ้าน ความหนาแน่นของประชากร และจำนวนพนักงาน มีผลการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นในทางบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรพื้นที่ไม่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ด้านรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า จำนวนพนักงาน และบ้านเรือน มีผลการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นในทางบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านภาษีแบ่งและการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า จำนวนประชากรมีผลการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นในทางบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านเงินอุดหนุนเฉพาะกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า ไม่มีตัวแปรใดมีอิทธิพลและมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างชัดเจน เนื่องจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจมีไว้สำหรับเหตุฉุกเฉินจึงไม่มีแบบแผนชัดเจน ด้านภาษีท้องถิ่นที่จัดเก็บโดยเทศบาล พบว่า จำนวนบ้าน ความหนาแน่นของประชากร จำนวนพนักงาน และพื้นที่ มีผลการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นในทางบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีที่จัดเก็บโดยเทศบาล พบว่า จำนวนพนักงาน และประชากร มีผลการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นในทางบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนว่าการให้บริหารของเทศบาล ด้านภาษีแบ่งและการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปของเทศบาล พบว่า จำนวนประชากรมีผลการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นในทางบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านเงินอุดหนุนเฉพาะกิจของเทศบาลพบว่า ไม่มีตัวแปรใดมีอิทธิพลและมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างชัดเจน เนื่องจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจมีไว้สำหรับเหตุฉุกเฉินจึงไม่มีแบบแผนชัดเจน

มยุลา ไชยคำบัง (2544) ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงสร้างรายได้ รายจ่าย และปัญหาการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้าง รายได้ รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาความสามารถทางและปัญหาทางการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี โดยมุ่งศึกษาเฉพาะ ปัจจัยบริหารภายใน วิธีการศึกษาเป็นการใช้ปัจจัยเชิงพรรณนา ประกอบกับวิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาพบว่า รายได้หลักขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานีมาจากเงินอุดหนุน ภาษีสุราและสรรพสามิต องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งมีรายจ่ายประจำสูงกว่ารายจ่ายเพื่อการพัฒนา มีองค์การบริหารส่วนตำบลขาดดุลงบประมาณ 40 แห่ง จาก 150 แห่ง และจากการวิเคราะห์ปัญหาด้านการคลัง ด้านปัจจัยการบริหารภายในพบว่า คณะกรรมการบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความพร้อมในการจัดเก็บรายได้แต่จัดเก็บรายได้ต่ำกว่าเป้าหมาย ซึ่งเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจ องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งจะมีการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อพัฒนาตามเกณฑ์ความจำเป็นหมู่บ้านและงานพัฒนาส่วนใหญ่จะลงทุนด้านสาธารณูปโภคมากกว่าโครงสร้างทางสังคม ปัญหาการคลังที่สำคัญได้แก่ รายได้ที่จัดเก็บเองและรายได้ที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ ปัญหาการประเมินค่าเช่ารายปีซึ่งเป็นฐานภาษีโรงเรือนและที่ดิน ชาติอิสระการใช้จ่าย และขาดข้อมูลเอกสารในการค้นคว้า

วรพิทย์ มีมาก (2545) ได้ทำการศึกษาระบบการคลังของการปกครองท้องถิ่นของไทย ศึกษาเฉพาะกรณี เงินอุดหนุน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งวิเคราะห์ (1) การพึ่งตนเองทางการคลังของท้องถิ่น (2) ประเภทของเงินอุดหนุน กิจกรรมที่ใช้และแนวโน้มของการใช้เงินอุดหนุน (3) หลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนของส่วนกลางที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (4) วิธีการที่องค์กรส่วนท้องถิ่นใช้ไปเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินอุดหนุน และ (5) เกณฑ์การใช้เงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการศึกษาโดยการดำเนินการทั้งประเทศโดยใช้การวิจัยแบบสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาประกอบด้วยกลุ่มข้าราชการจากสำนักงานประมาณและกระทรวงมหาดไทย และกลุ่มบุคคลจากส่วนภูมิภาค 3 กลุ่มคือ กลุ่มประชาชน กลุ่มข้าราชการส่วนท้องถิ่น และกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น โดยจะสุ่มมาจากเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบลใน 10 จังหวัดของ 6 ภาคสิ่งที่พบจากการวิจัยมีดังนี้ 1. ท้องถิ่นยังไม่สามารถพึ่งตนเองทางการคลังได้ 2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งพาทางการคลังของท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ได้แก่ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางการเมืองความสามารถของท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และการช่วยเหลือจากส่วนกลาง 3. เงินอุดหนุนจากส่วนกลางยังมีความจำเป็นต่อการพัฒนาท้องถิ่น 4. กิจกรรมที่รัฐบาลควรจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่ท้องถิ่น คือ การศึกษา การส่งเสริมอาชีพ การสาธารณสุข ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินการสาธารณูปโภค และการพัฒนาผู้ด้อยโอกาสตามลำดับ 5. วิธีการที่ท้องถิ่นเลือกใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินอุดหนุนนั้น ท้องถิ่นจะนิยมเลือกเสนอโครงการขอเงินอุดหนุนให้สอดคล้องกับความต้องการของส่วนกลางมากที่สุด 6. ความ

ต้องการของนักการเมืองท้องถิ่น เป็นหลักเกณฑ์ที่องค์การปกครองท้องถิ่นนิยมนำมาใช้ในการจัดสรรเงินอุดหนุนไปให้พื้นที่ต่าง ๆ ภายในเขตของตน มากกว่าเกณฑ์อื่น ๆ

สุวิทย์ จันทร์เพชร (2543) ได้ทำการศึกษาศักยภาพทางการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสมรรถนะทางการคลังของ องค์การบริหารส่วนตำบล ให้ทราบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีจุดอ่อนจุดแข็งทางการคลัง มีศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาทางการเงินการคลังอย่างไรบ้าง โดยพิจารณาจาก สถานะทางการเงินการคลัง เสถียรภาพทางการคลัง ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ ประสิทธิภาพในการบริหารรายจ่าย การเงินการบัญชีและบุคลากรทางการเงินการคลังของ องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า สถานะทางการคลังของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านจำนวนเงินที่องค์การบริหารส่วนตำบล แต่ละ องค์การบริหารส่วนตำบล มีนั้น มีความแตกต่างกันมาก องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 มีรายได้สูง ส่วน องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 5 มีรายได้ต่ำรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรของ องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับ คือ 731.43 บาท องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 1 - 3 บาง องค์การบริหารส่วนตำบล มีสถานะทางการคลังที่ดี (มีรายได้ต่อหัวเกินค่าเฉลี่ย) องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 4 - 5 ส่วนใหญ่มีฐานะทางการคลังไม่ดี และเมื่อพิจารณาในส่วนของเงินที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาแล้ว พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 4 - 5 หลาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีรายได้(ไม่รวมเงินอุดหนุนทั่วไป) ไม่เพียงพอต่อการบริหารงานประจำ จึงไม่มีเงินสำหรับพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องพึ่งเงินอุดหนุนทั่วไปจากรัฐบาล ด้านเสถียรภาพทางการคลังของ องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 1 - 3 มีโครงสร้างรายได้ที่พึ่งพารายได้หลักจากค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต และภาษีโรงเรือนและที่ดิน ใน องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 4 - 5 มีโครงสร้างการพึ่งพารายได้หลักจากเงินอุดหนุนทั่วไป ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต และค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดินสูง ด้านประสิทธิภาพในการจัดหารายได้ของ องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ในการจัดหารายได้ที่ องค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการเองนั้น ในส่วนของภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 - 3 มีรายได้สูงกว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 4 - 5 ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมมีความเป็นเมืองมากกว่า สำหรับภาษีบำรุงท้องที่ องค์การบริหารส่วนตำบล มีรายได้จากภาษีประเภทนี้น้อย สำหรับอาคารพาณิชย์ มีประมาณครึ่งหนึ่งเท่านั้นที่เก็บอาคารพาณิชย์ ในด้านรายได้จากค่าธรรมเนียม ค่ารับและค่าใบอนุญาต รายได้จากค่าธรรมเนียมเหล่านี้แต่ละประเภทมีรายได้ไม่มากนัก เนื่องจากมีข้อจำกัดตามสภาพของพื้นที่ และบางประเภทมีการจัดเก็บในบาง องค์การบริหารส่วนตำบล เท่านั้น องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้จากทรัพย์สิน รายได้เบ็ดเตล็ด และรายได้จากทุน ซึ่งเป็นรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินของ องค์การบริหารส่วนตำบล แต่ละ องค์การบริหารส่วนตำบล มีรายได้ไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นรายได้จากดอกเบี้ยเงินฝาก รายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์ องค์การบริหารส่วนตำบล มีรายได้จากกิจการประปาเนื่องจากมีความต้องการใช้น้ำเพื่อ

การอุปโภคบริโภค ด้านประสิทธิภาพในการบริหารรายจ่าย โครงสร้างรายจ่ายของ องค์การบริหารส่วนตำบล มีลักษณะที่มีสัดส่วนรายจ่ายประจำต่อรายจ่ายเพื่อการลงทุนใกล้เคียงกัน ซึ่งถือว่ารายจ่ายประจำค่อนข้างสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 4 – 5 แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีภาระงานด้าน เงินเดือนค่าจ้าง รวมทั้งการบำรุงรักษาดูแลทรัพย์สินของ องค์การบริหารส่วนตำบล มากขึ้นทำให้การใช้เงินเพื่อการลงทุนลดลง ด้านการเงินการบัญชีของ องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินการจัดทำบัญชีตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด แต่พบว่าผู้บริหารของ องค์การบริหารส่วนตำบลเข้าตรวจสอบควบคุมดูแลในด้านการเงินการบัญชีของ องค์การบริหารส่วนตำบล น้อยมาก ในด้านอัตรากำลังด้านการบริหารงานคลังของ องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า บุคลากรที่กำหนดตามกรอบอัตรากำลังไม่เพียงพอกับการปฏิบัติงาน แต่บุคลากรของ องค์การบริหารส่วนตำบล มีความรู้มีการศึกษาสูงกว่าคุณวุฒิที่ปฏิบัติงาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดแข็งของ องค์การบริหารส่วนตำบล เหล่านั้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปริมณฑล ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม รวมทั้งสิ้น 233 แห่ง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยกระทำโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเลือกเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม โดยเลือกเฉพาะที่มีข้อมูลครบถ้วน ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 57 แห่ง ดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

(หน่วย : แห่ง)

จังหวัด	จำนวน องค์การ บริหารส่วน ตำบล (ประชากร)	จำนวน องค์การ บริหารส่วน ตำบล (ตัวอย่าง)	ชื่อองค์การบริหารส่วนตำบล
นนทบุรี	34	10	ขุนศรี ไทรใหญ่ บางกร่าง บางขุน บางพลับ บางรักน้อย บางสีทอง ราษฎร์นิยม ละหาร อ้อมเกร็ด
ปทุมธานี	45	13	คลองควาย คลองสี คูขวาง เขียงรากน้อย นพรัตน์ บ่อเงิน บางชะแยง บ้านกลาง บ้านฉาง บ้านใหม่ บึงชำอ้อ บึงทองหลาง ลำไทร

ตาราง 6 (ต่อ)

(หน่วย : แห่ง)

จังหวัด	จำนวน องค์การ บริหารส่วน ตำบล (ประชากร)	จำนวน องค์การ บริหารส่วน ตำบล (ตัวอย่าง)	ชื่อองค์การบริหารส่วนตำบล
สมุทรปราการ	31	11	คลองนิยมยาตรา บางกะเจ้า บางด้วน บางน้ำผึ้ง บาง โปรง บางยอ บ้านคลองสวน เปร็ง ราชاتهเวะ ศีรษะ จรเข้บ่อย หนองปรือ
สมุทรสาคร	26	10	คลองตัน คลองมะเตือ แคราย โคกขาม เจ็ดริ้ว ท่า ทราย ท่าไม้ ท่าเสา บางน้ำจืด สวนส้ม
นครปฐม	97	13	ท่ากระชับ ทุ้งกระพังโหม ธรรมศาลา บางช้าง บาง ระกำ บางระกำ พระประโทน พระเนียด โพรงมะเตือ มหาสวัสดิ์ วัดแค วัดสำโรง สามพราน
รวม	233	57	

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Data) ปี พ.ศ. 2551 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ได้มีการเก็บรวบรวม เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบบันทึกข้อมูลต่างๆ และสมการในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตั้งรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่น่ามาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Data) ปี พ.ศ. 2551 โดยเก็บรวบรวมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ คือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น รวมทั้งเว็บไซต์ต่างๆที่เกี่ยวข้องและห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ รายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปริมณฑล ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม รวบรวมข้อมูลจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

2. ข้อมูลพื้นที่ คือ พื้นที่สำหรับใช้ประโยชน์เพื่อเกษตรกรรมซึ่งอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งมีหน่วยเป็นไร่ รวบรวมข้อมูลจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
3. ข้อมูลจำนวนหลังคาเรือน คือ จำนวนบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง รวบรวมข้อมูลจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับข้อมูลทุติยภูมิที่จะใช้ในการวิจัยแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. เลือกข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับการใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทุติยภูมิ
3. นำมาลงบันทึกในแบบตารางข้อมูล
4. นำมาหาค่าเฉลี่ยของโครงสร้างรายได้จากภาษีแต่ละประเภท
5. คำนวณและใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการหาค่าทางสถิติต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตาม

จุดมุ่งหมายของงานวิจัย

5.1 ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยอาศัยข้อมูลสถิติบรรยาย วิเคราะห์เปรียบเทียบรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล

5.2 ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยอาศัยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล และนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบในแต่ละจังหวัด และโดยมีแบบจำลองในการวิเคราะห์ดังนี้

แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย

แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ดังนี้

$$TR_i = \beta_0 + \beta_1 ARE_i + \beta_2 HOU_i + \varepsilon_i$$

โดยกำหนดให้

$$TR_i = \text{รายได้จากภาษีที่ องค์การบริหารส่วนตำบล จัดเก็บเอง (หน่วย: บาท/ปี)}$$

$$ARE_i = \text{พื้นที่ (หน่วย: ไร่)}$$

$$HOU_i = \text{จำนวนหลังคาเรือน}$$

$$\beta_0 = \text{ค่าคงที่}$$

$$\beta_1 \text{ และ } \beta_2 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรอิสระตัวที่ 1 และตัวที่ 2}$$

- ε_i = ค่าความคลาดเคลื่อน
 i = องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติ ช่วยในการประมวลข้อมูล ซึ่งผลการวิเคราะห์จะพิจารณาจากค่าต่าง ๆ ทางสถิติดังต่อไปนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (**Coefficient of Determination : R^2**) ค่าที่อธิบายว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการถดถอยมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามกี่เปอร์เซ็นต์ (Lewis-Beck; & Michael. 1993: 165)

$$R^2 = \frac{\sum(\hat{Y} - \bar{Y})^2}{\sum(Y - \bar{Y})^2}$$

โดยที่

$$\bar{Y} = \frac{\sum Y}{n}$$

$$\hat{Y} = \text{ค่าประมาณการของ } Y$$

$$Y = \text{ตัวแปรตามของสมการถดถอย}$$

$$n = \text{จำนวนข้อมูล}$$

คุณสมบัติของ R^2 คือ $0 \leq R^2 \leq 1$

ถ้า R^2 มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมาก

ถ้า R^2 มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามน้อย

2. ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับค่าแล้ว (**Adjusted Coefficient of Determination : \bar{R}^2**) ในกรณีที่การสร้างสมการถดถอยมีจำนวนตัวอย่างไม่เกินเกินไป อาจทำให้ค่า R^2 ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าความเป็นจริงมากเกินไป ดังนั้น จึงต้องมีการปรับค่า R^2 ใหม่ ซึ่งเรียกว่า \bar{R}^2 โดยที่คุณสมบัติและความหมายของ \bar{R}^2 จะเหมือนกับ R^2 (Lewis-Beck; & Michael. 1993 : 166)

$$\bar{R}^2 = R^2 - \left(\frac{k}{n-1} \times \frac{n-1}{n-k-1} \right)$$

โดยที่

$$R^2 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ}$$

k = จำนวนตัวแปรอิสระ

n = จำนวนข้อมูล

3. ทดสอบค่าสถิติ F การวิเคราะห์ความแปรปรวนของสมการทั้งเส้นระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระ (กัลยา วานิชย์บัญชา.2548: 179)

$$F_{1,n-2} = \frac{\sum Y^2}{\frac{\sum e_i^2}{n-2}}$$

เมื่อค่า F-test จากการคำนวณมากกว่า F ที่เปิดได้จากตาราง ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) แสดงว่าตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว สามารถนำมาอธิบายค่าตัวแปรตามได้อย่างน่าเชื่อถือได้

4. ทดสอบค่าสถิติ t เป็นสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระแต่ละตัว (กัลยา วานิชย์บัญชา.2548: 179)

$$t_i = \frac{\hat{\beta}_i - \beta_i}{S_{\hat{\beta}}}$$

โดยที่

$S_{\hat{\beta}}$ = ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์เส้นถดถอย

β_i = สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระตัวที่ i

$\hat{\beta}_i$ = ค่าสัมประสิทธิ์ของเส้นถดถอย

ตัวแปรอิสระตัวใดที่อธิบายตัวแปรตามนั้นสามารถจะพิจารณาได้จากการทดสอบทีละตัวแปรอิสระ โดยใช้ค่าสถิติอีกค่าหนึ่ง นั่นคือ t-test นิยมใช้ค่า t-test ที่มากกว่า 2 หรือน้อยกว่า -2 หรือ t-test จากการคำนวณมากกว่า t ที่เปิดได้จากตาราง ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) แสดงว่าตัวแปรอิสระนั้นๆ สามารถนำมาอธิบายค่าตัวแปรตามได้

5. การทดสอบความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อน (Heteroskedasticity) ในการศึกษาข้อมูลแบบภาคตัดขวาง มักพบว่า มีตัวแปรอิสระบางตัวอาจมีผลต่อค่าความคลาดเคลื่อน μ_i จากข้อสมมติฐาน Classical Linear Regression Model (CLRM) ข้อหนึ่งระบุว่า “ณ ค่าตัวแปรอิสระค่าหนึ่ง ความแปรปรวนของตัวแปรสุ่มคลาดเคลื่อน μ_i จะต้องมีค่าคงที่ค่าหนึ่ง

(Homoskedasticity)” ซึ่งตัวประมาณค่าแบบเชิงเส้นที่ไม่เอนเอียงที่ดีที่สุด (Best Linear Unbiased Estimator: BLUE) ดังนั้น จึงต้องทำการทดสอบว่าความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนคงที่หรือไม่ (Test for Heteroskedasticity) ด้วยวิธีการของ White (White’s Heteroscedasticity test) (ภูมิฐาน รั้งกุลนุวัฒน์. 2552: 140-142)

ความสัมพันธ์ของความแปรปรวนกับตัวแปรอิสระเป็นดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Var}(\mu_i | X_{2i}, X_{3i}, \dots, X_{Ki}) &= \delta_1 + \delta_2 X_{2i} + \delta_3 X_{3i} + \delta_4 X_{4i} + \delta_5 X_{2i}^2 \\ &+ \delta_6 X_{3i}^2 + \delta_7 X_{4i}^2 + \delta_8 X_{2i} X_{3i} + \delta_9 X_{2i} X_{4i} \\ &+ \delta_{10} X_{3i} X_{4i} \end{aligned}$$

สามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\begin{aligned} e_i^2 &= \delta_1 + \delta_2 X_{2i} + \delta_3 X_{3i} + \delta_4 X_{4i} + \delta_5 X_{2i}^2 \\ &+ \delta_6 X_{3i}^2 + \delta_7 X_{4i}^2 + \delta_8 X_{2i} X_{3i} + \delta_9 X_{2i} X_{4i} \\ &+ \delta_{10} X_{3i} X_{4i} + \text{error} \end{aligned}$$

ค่าที่ทดสอบจากสถิติ White Heteroskedasticity test 2 ค่าสถิติ คือ F^* ($F^* = \frac{R_e^2 / (K-1)}{(1-R_e^2) / (n-k)}$) หรือ LM ($LM = n \cdot R_e^2$) คำนวณค่าสถิติที่ได้นำมาเปรียบเทียบกับค่าวิกฤติที่สอดคล้องกับค่าสถิติที่จะใช้ หรือจะพิจารณาจาก p value > ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) เราจะสรุปตาม H_0 คือ ความแปรปรวนของ μ_i คงที่ แต่หาก p value < ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) เรา จะสรุปตาม H_1 คือ ความแปรปรวนของ μ_i ไม่คงที่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปริมณฑล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและแยกข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบล ออกเป็น 5 จังหวัดปริมณฑล ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปรที่ศึกษาต่อไปนี้

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลความมุ่งหมายของการวิจัย โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 โครงสร้างรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล

ส่วนที่ 1 โครงสร้างรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล

ในปีพ.ศ. 2551 องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลซึ่งประกอบด้วยจังหวัด นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม มีรายได้จากการจัดเก็บภาษีโรงเรือน และที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ ดังข้อมูลในตาราง 7

ตาราง 7 รายได้จากภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉลี่ยจำแนกตามจังหวัดปริมณฑล

และประเภทของภาษีในปี พ.ศ. 2551

จังหวัด	ภาษีโรงเรือนและ ที่ดิน	ภาษีบำรุงท้องที่	รายได้จากภาษีที่ จัดเก็บโดยองค์การ บริหารส่วนตำบล
นนทบุรี	1,201,155	269,920	1,471,075
(ร้อยละ)	(81.65)	(18.35)	(100.00)
ปทุมธานี	2,708,908	245,651	2,954,560
(ร้อยละ)	(91.69)	(8.31)	(100.00)

หน่วย : บาท (ร้อยละ)

ตาราง 7 (ต่อ)

จังหวัด	ภาษีโรงเรือนและ ที่ดิน	ภาษีบำรุงท้องที่	หน่วย : บาท (ร้อยละ)
			รายได้จากภาษีที่ จัดเก็บโดยองค์การ บริหารส่วนตำบล
สมุทรปราการ	2,599,701	195,160	2,794,861
(ร้อยละ)	(93.02)	(6.98)	(100.00)
สมุทรสาคร	6,245,485	138,139	6,383,623
(ร้อยละ)	(97.84)	(2.16)	(100.00)
นครปฐม	240,472	75,112	315,584
(ร้อยละ)	(76.20)	(23.80)	(100.00)

ที่มา: จากการคำนวณข้อมูลจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2554). (ออนไลน์)

จากข้อมูลในตาราง 7 สามารถอธิบายโครงสร้างรายได้จากภาษีจากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล พิจารณาแยกรายจังหวัดและแยกตามประเภทของภาษี ดังนี้

1.1 โครงสร้างภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลแยกรายจังหวัด

จากการวิเคราะห์พบว่าในจังหวัดนนทบุรีรายได้จากการจัดเก็บโดยภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล เฉลี่ย 1,471,075 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งเป็นรายได้จากภาษีโรงเรือนและที่ดินเฉลี่ย 1,201,155 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 81.65) ภาษีบำรุงท้องที่เฉลี่ย 269,920 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 18.35)

จังหวัดปทุมธานี พบว่า รายได้จากการจัดเก็บโดยภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล เฉลี่ย 2,954,560 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งเป็นรายได้จากภาษีโรงเรือนและที่ดินเฉลี่ย 2,599,701 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 91.69) ภาษีบำรุงท้องที่เฉลี่ย 245,651 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 8.31)

จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า รายได้จากการจัดเก็บโดยภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล เฉลี่ย 2,794,861 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งเป็นรายได้จากภาษีโรงเรือนและที่ดินเฉลี่ย 2,599,701 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 93.02) ภาษีบำรุงท้องที่เฉลี่ย 195,160 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 6.98)

จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า รายได้จากการจัดเก็บโดยภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล เฉลี่ย 6,383,623 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งเป็นรายได้จากภาษีโรงเรือนและที่ดินเฉลี่ย

6,245,485 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 97.84) ภาษีบำรุงท้องที่เฉลี่ย 138,139 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 2.16)

จังหวัดนครปฐม พบว่า รายได้จากการจัดเก็บโดยภาษีองค์การบริหารส่วนตำบลเฉลี่ย 315,584 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งเป็นรายได้จากภาษีโรงเรือนและที่ดินเฉลี่ย 240,472 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 76.20) ภาษีบำรุงท้องที่เฉลี่ย 75,112 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 23.80)

1.2 โครงสร้างภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลแยกตามประเภทภาษี

ในปีพ.ศ. 2551 รายได้จากการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ซึ่งจำแนกประเภทของรายได้ตามประเภทภาษีดังข้อมูลในตาราง 8

ตาราง 8 รายได้จากภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลโดยเฉลี่ย

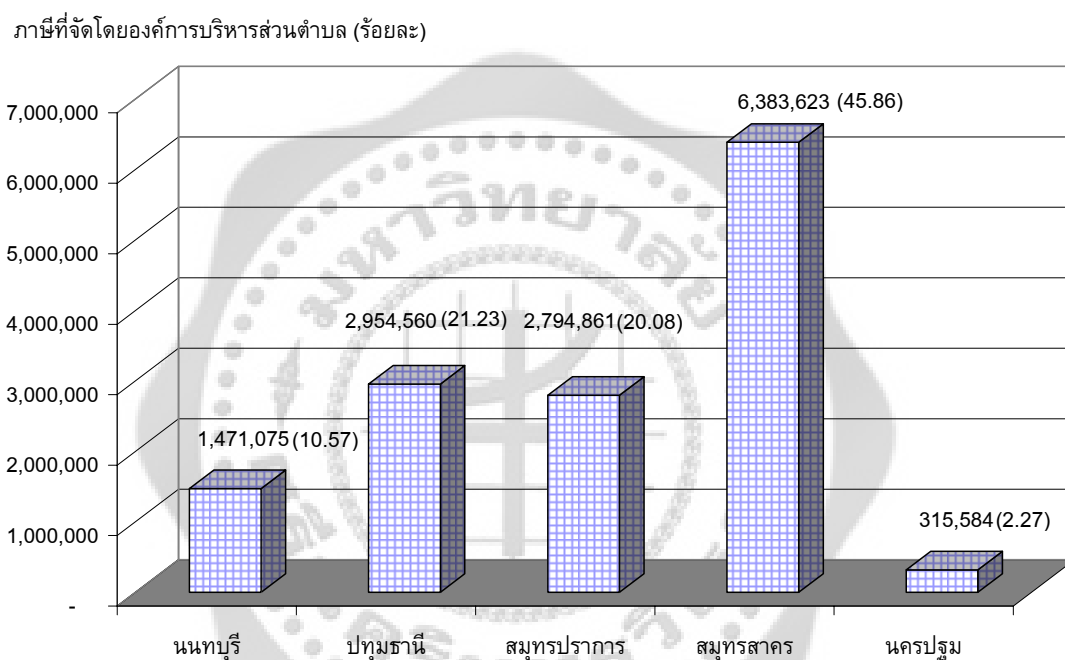
จำแนกประเภทของรายได้ตามประเภทภาษี พ.ศ. 2551

จังหวัด	ภาษีโรงเรือนและที่ดิน		รายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล
	ภาษีบำรุงท้องที่	ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	
นนทบุรี	1,201,155	269,920	1,471,075
(ร้อยละ)	(9.24)	(29.21)	(10.57)
ปทุมธานี	2,708,908	245,651	2,954,560
(ร้อยละ)	(20.84)	(26.59)	(21.23)
สมุทรปราการ	2,599,701	195,160	2,794,861
(ร้อยละ)	(20.00)	(21.12)	(20.08)
สมุทรสาคร	6,245,485	138,139	6,383,623
(ร้อยละ)	(48.06)	(14.95)	(45.86)
นครปฐม	240,472	75,112	315,584
(ร้อยละ)	(1.85)	(8.13)	(2.27)

ที่มา: จากการคำนวณข้อมูลจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2554). (ออนไลน์)

1.2.1 โครงสร้างรายได้จากการจัดเก็บภาษีโดยองค์การบริหารส่วนตำบล

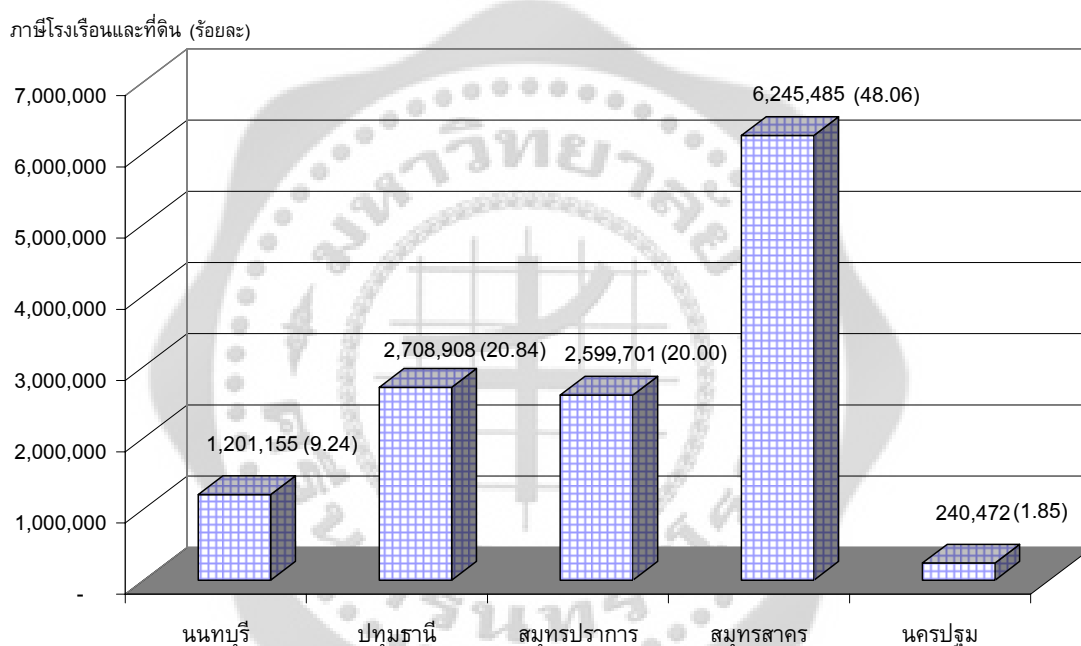
พิจารณารายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล พบว่า จังหวัดสมุทรสาคร มีรายได้จากภาษีเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 6,383,623 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 45.86) รองลงมาได้แก่ ปทุมธานี เฉลี่ย 2,954,560 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 21.23) สมุทรปราการ เฉลี่ย 2,794,861 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 20.08) นนทบุรี เฉลี่ย 1,471,075 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 10.57) และนครปฐม เฉลี่ย 315,584 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล (ร้อยละ 2.27) ตามลำดับ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 โครงสร้างรายได้จากภาษีโดยเฉลี่ยจากการจัดเก็บขององค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามจังหวัดปริมณฑลในปี พ.ศ. 2551

1.2.2 โครงสร้างรายได้จากภาษีโรงเรือนและที่ดิน

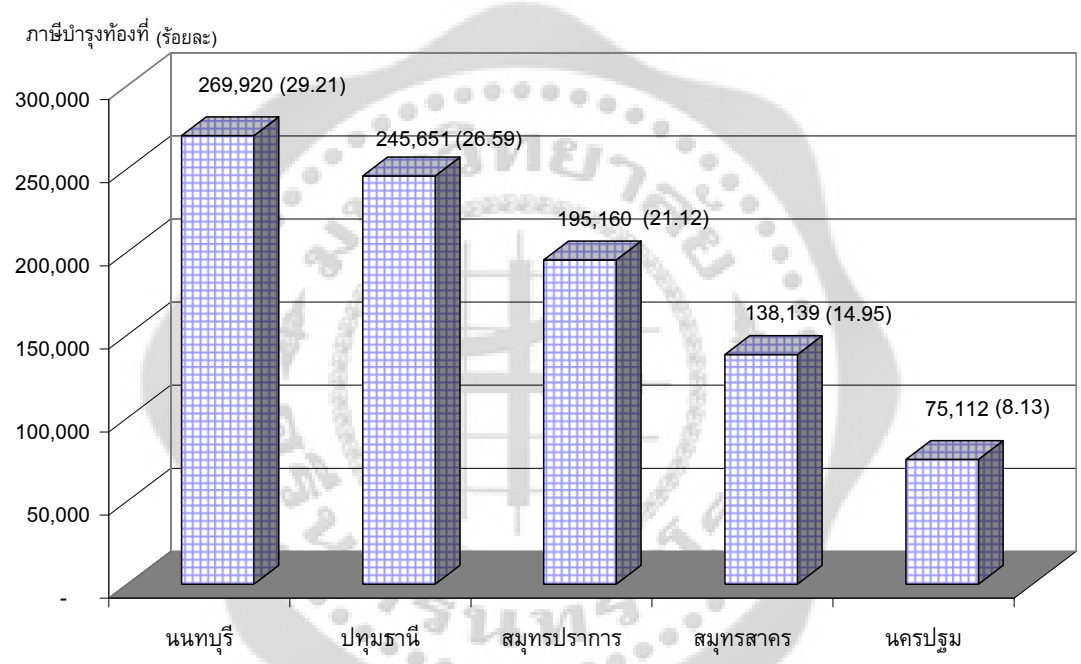
จากการพิจารณารายได้จากการจัดเก็บภาษีโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลในส่วนของรายได้จากภาษีโรงเรือนและที่ดิน พบว่า จังหวัดสมุทรสาครมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 6,245,485บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล (ร้อยละ 48.06) รองลงมาได้แก่ ปทุมธานี เฉลี่ย 2,708,908 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 20.84) สมุทรปราการ เฉลี่ย 2,599,701 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 20.00) นนทบุรี เฉลี่ย 1,201,155 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 9.24) และนครปฐม เฉลี่ย 240,472 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 1.85) ตามลำดับ ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 โครงสร้างรายได้จากภาษีโรงเรือนและที่ดินโดยเฉลี่ยจากการจัดเก็บขององค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามจังหวัดปริมณฑลในปี พ.ศ. 2551

1.2.3 โครงสร้างรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่

จากการพิจารณารายได้จากการจัดเก็บภาษีโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลในส่วนของรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ พบว่า จังหวัดนนทบุรีมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่เฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 269,920 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 29.21) รองลงมาได้แก่ ปทุมธานี เฉลี่ย 245,651 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 26.59) สมุทรปราการ เฉลี่ย 195,160 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 21.12) สมุทรสาคร เฉลี่ย 138,139 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 14.95) และนครปฐม เฉลี่ย 75,112 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล (ร้อยละ 8.13) ตามลำดับ ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 โครงสร้างรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่โดยเฉลี่ยจากการจัดเก็บขององค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามจังหวัดปริมณฑลในปี พ.ศ. 2551

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด ปริมณฑล

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลใน
จังหวัดปริมณฑล ได้แก่ จำนวนหลังคาเรือน และพื้นที่ ได้ผลสถิติตั้งข้อมูลตามตาราง 9 และ 10

ตาราง 9 ค่าสถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics) ของจำนวนหลังคาเรือน
และพื้นที่ในจังหวัดปริมณฑล

จังหวัด ปริมณฑล	จำนวนหลังคาเรือน (HOU) (หน่วย : หลัง)				พื้นที่ (ARE) (หน่วย : ไร่)				จำนวน อบต. (หน่วย: แห่ง)
	Max	Min	Mean	SD.	Max	Min	Mean	SD.	
นนทบุรี	7,899	541	2,533	2,318	23,730	419	7,019	7,970	10
ปทุมธานี	4,812	733	2,508	1,536	21,000	40	9,417	7,390	13
สมุทรปราการ	11,053	519	2,822	2,932	26,500	15	4,762	7,891	11
สมุทรสาคร	14,349	748	3,484	4,105	6,213	500	3,392	1,585	10
นครปฐม	3,237	406	1,293	846	10,950	200	3,170	2,918	13

จากตาราง 8 การวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนหลังคาเรือน สรุปค่าสถิติ คุณลักษณะของแต่ละ
จังหวัดปริมณฑล พบว่า

จำนวนหลังคาเรือนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง
1,293 ถึง 3,484 หลัง ซึ่งสูงสุดคือองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดสมุทรสาคร 3,484 หลัง/องค์การ
บริหารส่วนตำบล รองลงมาคือ สมุทรปราการ 2,822 หลัง/องค์การบริหารส่วนตำบล นนทบุรี 2,533
หลัง/องค์การบริหารส่วนตำบล ปทุมธานี 2,508 หลัง/องค์การบริหารส่วนตำบล และนครปฐม 1,293
หลัง/องค์การบริหารส่วนตำบล

พื้นที่การเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง
3,170 ถึง 9,417 ไร่ ซึ่งสูงสุดคือองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี 9,417 ไร่/องค์การ
บริหารส่วนตำบล รองลงมาคือนนทบุรี 7,019 ไร่/องค์การบริหารส่วนตำบล สมุทรปราการ 4,762
ไร่/องค์การบริหารส่วนตำบล สมุทรสาคร 3,392 ไร่/องค์การบริหารส่วนตำบล และนครปฐม 3,170
ไร่/องค์การบริหารส่วนตำบล ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยจำนวนหลังคาเรือนและพื้นที่ โดยวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งคาดว่าจะมีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลได้ผลสรุปดังตาราง 10

ตาราง 10 ผลการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามจังหวัดปริมณฑลและค่าสถิติที่เกี่ยวข้อง

จังหวัดปริมณฑล	ค่าคงที่	จำนวน หลังคาเรือน (HOU)	พื้นที่ (ARE)	\bar{R}^2	LM Statistics $I(\rho \text{ value})$
นนทบุรี	-1,068,578 (-2.88)**	667.83 (7.53)***	120.83 (4.68)***	0.87	7.75 (0.17)
ปทุมธานี	2,432,269 (1.50)*	1,036.58 (2.60)**	40.56 (2.67)**	0.67	8.08 (0.15)
สมุทรปราการ	-1,749,722 (-2.49)**	1,884.08 (11.82)***	25.17 (2.73)**	0.93	5.60 (0.34)
สมุทรสาคร	10,387,791 (2.36)**	882.74 (2.39)**	14.87 (2.18)*	0.82	8.29 (0.14)
นครปฐม	-123,447 (-2.17)**	196.51 (5.37)**	58.31 (5.50)*	0.87	4.21 (0.52)

หมายเหตุ : * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90
 ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
 *** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จากตาราง 10 แสดงผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยจำนวนหลังคาเรือนและพื้นที่ โดยวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม โดยมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ปัจจัยด้านจำนวนหลังคาเรือน (HOU) และพื้นที่ (ARE) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีนัยสำคัญทางสถิติทุกจังหวัด และไม่มีปัญหาความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่ เมื่อพิจารณาแยกรายจังหวัดสรุปได้ดังนี้

จังหวัดนนทบุรี ในกรณีที่ไม่มีปัจจัยเกี่ยวกับจำนวนหลังคาเรือน (HOU) และพื้นที่ (ARE) รายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรีก็ไม่สามารถจัดเก็บได้เลย ซึ่งผลการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ของหลังคาเรือน (HOU) พบว่า การเปลี่ยนแปลงปัจจัยจำนวนหลังคาเรือน (HOU) ที่เพิ่มขึ้นทุกๆ 1 หลัง จะมีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้น จำนวน 667.83 บาท และปัจจัยพื้นที่ (ARE) อธิบายได้ว่าพื้นที่ใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการเกษตรที่เพิ่มขึ้นทุกๆ 1 ไร่ จะมีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้น จำนวน 120.83 บาท

จังหวัดปทุมธานี ในกรณีที่ไม่มีปัจจัยเกี่ยวกับจำนวนหลังคาเรือน (HOU) และพื้นที่ (ARE) รายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีจะยังสามารถจัดเก็บได้ซึ่งคาดว่าเป็นผลมาจากปัจจัยอื่นที่ไม่ได้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ กล่าวคือ ฐานภาษีทั้งสองไม่ได้คำนึงหลักการจัดเก็บภาษีทรัพย์สินเพียงอย่างเดียวแต่จัดเก็บจากเงินได้และการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินด้วย ซึ่งฐานภาษีจะขึ้นอยู่กับค่ารายปีและราคาปานกลางของที่ดิน โดยแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกัน ดังนั้น จึงคาดว่าจังหวัดปทุมธานีน่าจะมีปัจจัยอื่นที่กล่าวข้างต้นมากระทบ สำหรับผลการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ของหลังคาเรือน (HOU) พบว่า การเปลี่ยนแปลงปัจจัยจำนวนหลังคาเรือน (HOU) ที่เพิ่มขึ้นทุกๆ 1 หลัง จะมีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้น จำนวน 1,036.58 บาท และปัจจัยพื้นที่ (ARE) อธิบายได้ว่าพื้นที่ใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการเกษตรที่เพิ่มขึ้นทุกๆ 1 ไร่ จะมีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้น จำนวน 40.56 บาท

จังหวัดสมุทรปราการ ในกรณีที่ไม่มีปัจจัยเกี่ยวกับจำนวนหลังคาเรือน (HOU) และพื้นที่ (ARE) รายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการก็ไม่สามารถจัดเก็บได้เลย ซึ่งผลการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ของหลังคาเรือน (HOU) พบว่า การเปลี่ยนแปลงปัจจัยจำนวนหลังคาเรือน (HOU) ที่เพิ่มขึ้นทุกๆ 1 หลัง จะมีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้น จำนวน 1,884.08 บาท และปัจจัยพื้นที่ (ARE) อธิบายได้ว่าพื้นที่ใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการเกษตรที่เพิ่มขึ้นทุกๆ 1 ไร่ จะมีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้น จำนวน 25.17 บาท

จังหวัดสมุทรสาคร ในกรณีที่ไม่มีปัจจัยเกี่ยวกับจำนวนหลังคาเรือน (HOU) และพื้นที่ (ARE) รายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาครจะยังสามารถจัดเก็บได้ซึ่งคาดว่าเป็นผลมาจากปัจจัยอื่นที่ไม่ได้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ กล่าวคือ ฐานภาษีทั้งสองไม่ได้คำนึงหลักการจัดเก็บภาษีทรัพย์สินเพียงอย่างเดียวแต่จัดเก็บจากเงินได้และการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินด้วย ซึ่งฐานภาษีจะขึ้นอยู่กับค่ารายปีและราคาปานกลางของที่ดิน โดยแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกัน ดังนั้น จึงคาดว่าจังหวัดสมุทรสาครน่าจะมีปัจจัยอื่นที่กล่าวข้างต้นมากระทบสำหรับผลการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ของหลังคาเรือน (HOU) พบว่า การเปลี่ยนแปลงปัจจัยจำนวนหลังคาเรือน (HOU) ที่เพิ่มขึ้นทุกๆ 1 หลัง จะมีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้น จำนวน 882.74 บาท และปัจจัยพื้นที่ (ARE) อธิบายได้ว่าพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการเกษตรที่เพิ่มขึ้นทุกๆ 1 ไร่ จะมีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้น จำนวน 14.87 บาท

จังหวัดนครปฐม ในกรณีที่ไม่มีปัจจัยเกี่ยวกับจำนวนหลังคาเรือน (HOU) และพื้นที่ (ARE) รายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครปฐมก็ไม่สามารถจัดเก็บได้เลย ซึ่งผลการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ของหลังคาเรือน (HOU) พบว่า การเปลี่ยนแปลงปัจจัยจำนวนหลังคาเรือน (HOU) ที่เพิ่มขึ้นทุกๆ 1 หลัง จะมีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้น จำนวน 196.51 บาท และปัจจัยพื้นที่ (ARE) อธิบายได้ว่าพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการเกษตรที่เพิ่มขึ้นทุกๆ 1 ไร่ จะมีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้น จำนวน 58.31 บาท

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปริมณฑล ซึ่งผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการกระจายอำนาจด้านการคลังตามเป้าหมายของ พรบ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ เพื่อให้รายได้จากการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งจะทำให้รัฐบาลสามารถลดภาระเงินอุดหนุนแก่ท้องถิ่นได้ เพื่อนำไปใช้จ่ายและพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงโครงสร้างและปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ซึ่งสามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนนโยบายและบริหารสำหรับการเพิ่มรายได้จากภาษีที่จัดเก็บเองขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล แบ่งขอบเขตของการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งทำการศึกษาเฉพาะโครงสร้างรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมาจากภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ เท่านั้น
2. ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Data) ปี พ.ศ 2551 จากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ได้มีการเก็บรวบรวม เนื่องจากกรมส่งเสริมการปกครองเป็นหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับระบบข้อมูลกลางองค์กรปกครองท้องถิ่น
3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

จากการศึกษารายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ประกอบด้วยโครงสร้างของภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งข้อมูลที่ใช้ศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบภาคตัดขวาง ดังนั้น ด้านอัตราภาษีจึงไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาเนื่องจากกำหนดให้คงที่ ซึ่งฐานภาษีโรงเรือนและที่ดินคือจำนวนหลังคาเรือน (HOU) และภาษีบำรุงท้องที่คือพื้นที่ (ARE) ซึ่งเป็นตัวแปรที่ศึกษาตามความมุ่งหมายการวิจัย ดังนี้

3.1 ตัวแปรที่ใช้วิเคราะห์โครงสร้างรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลคือสัดส่วนของภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ได้แก่

3.2.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย จำนวนหลังคาเรือน(HOU) คือ จำนวนบ้านเรือน(หน่วย:หลัง)ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งพื้นที่ (ARE) คือขนาดพื้นที่(หน่วย:ไร่)สำหรับใช้ประโยชน์เพื่อเกษตรกรรม เช่น ปลูกข้าว ปลูกผัก เป็นต้น ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง

3.2.2 ตัวแปรตาม รายได้รายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล(TR) คือ ภาษีที่องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ดูแลการจัดเก็บเองจากท้องถื่นนั้นๆ ตามอำนาจกฎหมาย พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล 2537 มาตรา 74 ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม รวมทั้งสิ้น 233 แห่ง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยกระทำโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเลือกเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม โดยเลือกเฉพาะที่มีข้อมูลครบถ้วน ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 57 แห่ง

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมาลงแบบบันทึกข้อมูลต่างๆและสมการในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อวิเคราะห์ผลและนำมาคำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการหาค่าทางสถิติต่างๆ ความสัมพันธ์ต่างๆ ของตัวแปรที่กำหนดไว้ โดย

การวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยอาศัยข้อมูลสถิติบรรยายและการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยอาศัยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของงานวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและแยกข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบล ออกเป็น 5 จังหวัดปริมณฑล ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปรที่ศึกษาตามความมุ่งหมายของการวิจัย สามารถสรุปผลได้ตามลำดับดังนี้

โครงสร้างรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลในปี 2551 มีรายได้โดยเฉลี่ยสูงที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาครมีรายได้จากภาษีเฉลี่ยเท่ากับ 6,383,623 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 45.86) รองลงมาได้แก่ ปทุมธานี เฉลี่ย 2,954,560 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 21.23) สมุทรปราการ เฉลี่ย 2,794,861 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 20.08) นนทบุรี เฉลี่ย 1,471,075 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 10.57) และนครปฐม เฉลี่ย 315,584 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล (ร้อยละ 2.27) ตามลำดับ

โครงสร้างรายได้จากภาษีโรงเรือนและที่ดินเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 6,245,485บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 48.06) รองลงมาได้แก่ ปทุมธานี เฉลี่ย 2,708,908 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 20.84) สมุทรปราการ เฉลี่ย 2,599,701 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 20.00) นนทบุรี เฉลี่ย 1,201,55 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 9.24) และนครปฐม เฉลี่ย 240,472 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 1.85) ตามลำดับ

โครงสร้างรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ภาษีโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลในส่วนของรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ พบว่า จังหวัดนนทบุรีมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่เฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 269,920 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 29.21) รองลงมาได้แก่ ปทุมธานี เฉลี่ย 245,651 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 26.59) สมุทรปราการ เฉลี่ย 195,160 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 21.12) สมุทรสาคร เฉลี่ย 138,139 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล(ร้อยละ 14.95) และนครปฐม เฉลี่ย 75,112 บาท/องค์การบริหารส่วนตำบล (ร้อยละ 8.13) ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล จำนวนหลังคาเรือนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1,293 ถึง 3,484 หลัง ซึ่งสูงที่สุดคือองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดสมุทรสาคร 3,484 หลัง/องค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมาคือ สมุทรปราการ 2,822 หลัง/องค์การบริหารส่วนตำบล นนทบุรี 2,533 หลัง/

องค์การบริหารส่วนตำบล ปทุมธานี 2,508 หลัง/องค์การบริหารส่วนตำบล และนครปฐม 1,293 หลัง/องค์การบริหารส่วนตำบล

พื้นที่การเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3,170 ถึง 9,417 ไร่ ซึ่งสูงสุดคือองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี 9,417 ไร่/องค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมาคือนนทบุรี 7,019 ไร่/องค์การบริหารส่วนตำบล สมุทรปราการ 4,762 ไร่/องค์การบริหารส่วนตำบล สมุทรสาคร 3,392 ไร่/องค์การบริหารส่วนตำบล และนครปฐม 3,170 ไร่/องค์การบริหารส่วนตำบล ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยจำนวนหลังคาเรือนและพื้นที่ โดยวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งคาดว่าจะมีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลได้ผลสรุปว่า การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม พบว่า ปัจจัยด้านจำนวนหลังคาเรือน (HOU) และพื้นที่ (ARE) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีนัยสำคัญทางสถิติทุกจังหวัด และไม่มีปัญหาความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่ โดยกรณีไม่มีปัจจัยเกี่ยวกับจำนวนหลังคาเรือน (HOU) และพื้นที่ (ARE) ผลประมาณการค่าคงที่มีค่าน้อยกว่า 1 คือ จังหวัดนนทบุรี สมุทรปราการ และนครปฐม ส่วนผลของค่าคงที่มากกว่า 1 คือ ปทุมธานี และสมุทรสาคร ซึ่งผลที่มากกว่า 1 นั้น คาดว่าจะเกิดจากมีการใช้ประโยชน์จากโรงเรียนและที่ดินในด้านอื่นๆ นอกจากการอยู่อาศัยปกติ และการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของหลังคาเรือนพบว่าจะมีค่าสูงกว่าสัมประสิทธิ์ของพื้นที่

การอภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. โครงสร้างภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลระหว่างภาษีโรงเรียนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ ผลการศึกษาพบว่า ภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑลส่วนใหญ่เป็นภาษีโรงเรียนและที่ดินซึ่งพบว่ามีสัดส่วนภาษีโรงเรียนและที่ดินสูงกว่าภาษีบำรุงท้องที่ทุกจังหวัด และจังหวัดสมุทรสาครมีรายได้จากภาษีโรงเรียนและที่ดินสูงสุดสาเหตุมากจากฐานภาษีเกี่ยวกับจำนวนหลังคาเรือนมีจำนวนมากที่สุด และจังหวัดนครปฐมมีรายได้จากภาษีโรงเรียนและที่ดินต่ำที่สุดสาเหตุมากจากฐานภาษีเกี่ยวกับจำนวนหลังคาเรือนมีจำนวนน้อยที่สุด ส่วนภาษีบำรุงท้องที่จากการศึกษาพบว่าจังหวัดนนทบุรีมีภาษีบำรุงท้องที่สูงสุดสาเหตุมากจากฐานภาษีเกี่ยวกับขนาดพื้นที่จำนวนมากที่สุด และจังหวัดนครปฐมมีภาษีบำรุงท้องที่ต่ำที่สุดสาเหตุมากจากฐานภาษีเกี่ยวกับขนาดพื้นที่จำนวนน้อยที่สุด ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีเกี่ยวกับ

ภาษี ฐานภาษีที่มีจำนวนมากจะส่งผลต่อรายได้จากภาษีจำนวนมากเช่นกันซึ่งในขณะที่อัตราภาษีคงที่

2. ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ซึ่งได้แก่ หลังคาเรือน และพื้นที่ ผลการการศึกษาปัจจัยหลังคาเรือนและพื้นที่พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันและเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาษีและพบว่าปัจจัยด้านหลังคาเรือนมีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล ในสัดส่วนที่สูงกว่าปัจจัยด้านพื้นที่ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีเกี่ยวกับภาษี ฐานภาษีที่มีจำนวนมากจะส่งผลต่อรายได้จากภาษีจำนวนมากเช่นกันซึ่งในขณะที่อัตราภาษีคงที่ และสอดคล้องกับดิเรก บัทมสิริวัฒน์ (2553) ซึ่งได้ทำการศึกษาความสามารถจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่ารายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ศึกษาพบว่า จำนวนบ้านมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และส่วนพื้นที่ไม่มีผลต่อที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างไรก็ตามในการศึกษาปัจจัยพื้นที่ครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร ซึ่งผลในการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ของพื้นที่การเกษตรจึงมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของหลังคาเรือนมีค่ามากกว่าค่าสัมประสิทธิ์ของพื้นที่ ซึ่งสาเหตุเกิดจากโครงสร้างของอัตราภาษีและฐานภาษีที่แตกต่างกัน กล่าวคือ อัตราภาษีโรงเรือนและที่ดินมีฐานภาษีเป็นโรงเรือนซึ่งจัดเก็บจากโรงเรือนที่ใช้ประโยชน์จึงมีลักษณะที่จัดเก็บง่าย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดและหลักการจัดเก็บภาษีของอดัม สมิท ซึ่งสอดคล้องกับหลักสำคัญคือ หลักความแน่นอน (Certainly) ภาษีที่ประชาชนแต่ละคนต้องเสียนั้นจะต้องมีลักษณะแน่นอนไม่กำกวม ลักษณะและรูปแบบของภาษีอากรตลอดจนจำนวนที่จะต้องเสียจะต้องเป็นที่ชัดเจนแก่ผู้เสียทุกคน หลักความสะดวก (Convenience) การจัดเก็บภาษีทุกชนิดควรจะต้องเก็บตามวัน เวลา สถานที่ที่ผู้เสียภาษีสะดวก และต้องอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี นอกจากนี้เหตุผลที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้ประโยชน์จากโรงเรือนในจังหวัดสมุทรสาครเป็นโรงเรือนที่ใช้ประกอบการอุตสาหกรรมและการค้าเป็นส่วนใหญ่ซึ่งน่าจะเป็นผลที่ทำให้รายได้จากภาษีโรงเรือนและที่ดินสูงขึ้นตามด้วย ส่วนภาษีบำรุงท้องที่ซึ่งเป็นภาษีที่เก็บจากการใช้ประโยชน์ เพื่อใช้ในการทำเกษตรจากที่ดิน จากการใช้ที่ดินเปล่าที่ไม่มีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ผู้ใช้ประโยชน์จากที่ดินส่วนใหญ่ เป็นเกษตรกรที่มีรายได้น้อย และอัตราภาษีต่ำจึงทำให้รายได้จากภาษีบำรุงท้องที่จัดเก็บได้น้อย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยจำนวนหลังคาเรือนและพื้นที่ โดยวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ได้ผลสรุปว่า ปัจจัยด้านจำนวนหลังคาเรือน (HOU) และพื้นที่ (ARE) มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลและการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ปัจจัยด้านหลังคาเรือนพบว่าจะมีค่าสูงกว่าพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดิเรก บัทมสิริวัฒน์ (2553) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล คือ จำนวนบ้านมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และตัวแปรพื้นที่ไม่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อเสนอแนะของการศึกษา

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปริมณฑล องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนหลังคาเรือนและพื้นที่ ซึ่งคำนวณได้ไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีฐานข้อมูลที่สมบูรณ์และเชื่อถือได้เกี่ยวกับจำนวนหลังคาเรือนและพื้นที่ สามารถประมาณการรายได้ในแต่ละปีที่จะจัดเก็บจากจำนวนหลังคาเรือนและพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากประโยชน์ข้อนี้จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในข้ออื่นๆได้ ดังนี้
2. เป็นประโยชน์ในการวางแผนจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆภายในวงเงินรายได้จากภาษีที่คาดว่าจะจัดเก็บได้
3. เป็นประโยชน์ในการวางแผนและแนวทางจัดหารายได้เพิ่มเติมจากแหล่งอื่นเพื่อให้เพียงพอกับความจำเป็นที่ต้องใช้จ่ายในการจัดโครงการและกิจกรรมที่มีความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล
4. เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการบริหารจัดเก็บภาษีจากจำนวนหลังคาเรือนและพื้นที่ให้สามารถจัดเก็บได้ในจำนวนหรือมูลค่าที่ใกล้เคียงกับค่าที่ประมาณการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นเพิ่มเติม ที่ส่งผลทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาครมีรายได้จากภาษีที่จัดเก็บเองสูงที่สุด และองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครปฐมมีรายได้จากภาษีที่จัดเก็บเองต่ำที่สุด
2. ควรศึกษาประเภทของโรงเรียนโดยเฉพาะในจังหวัดสมุทรสาคร เนื่องจากโรงเรียนแต่ละประเภทมีฐานภาษีที่จัดเก็บได้ต่างกัน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณานุกรม

- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2552). การคลัง : ว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2544). หลักสถิติ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2548). สถิติสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 1 .กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ระบบข้อมูลกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2554, จาก <http://info.thailocaladmin.go.th/index.js>
- . ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้าย. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2554, จาก http://www.thailocaladmin.go.th/work/e_book/eb5/eb5_2/eb5_2.htm
- ขนิษฐา กรพิพัฒน์. (2546). การศึกษารายได้ รายจ่าย และวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีของ องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ฉัตรชัย สมวิธน์. (2542). นโยบายการกระจายอำนาจการคลัง: ศึกษาเฉพาะกรณีความสามารถในการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์ ศศม.(รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ชลธาร วิศรุตวงศ์. (2550). เศรษฐศาสตร์สาธารณะ หน่วยที่ 8-15. หน่วยที่ 13 การคลังรัฐบาลท้องถิ่น. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2553). ความสามารถการหารายได้ของเทศบาลและอบต ทบทวนทฤษฎีและการศึกษาเชิงประจักษ์. ใน การคลังท้องถิ่น : รวมบทความวิจัยเพื่อเพิ่มพลังให้ท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีดา นาคเนาทิม. (2535). เศรษฐศาสตร์การภาษีอากร 1. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พาเกียรติ สมานบุตร และคนอื่นๆ. (2551) โครงการวิจัยและพัฒนา เรื่อง การเพิ่มขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการจัดเก็บภาษีน้ำมัน. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาสยาม สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.):สัญญาเลขที่ RDG5040023.
- ภูมิฐาน รังคกุลนุวัฒน์. (2552). เศรษฐมิติเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มยุลา ไชยคำบัง. (2544). การวิเคราะห์โครงสร้างรายได้ รายจ่าย และปัญหาการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

วรพิทย์ มีมาก. (2545). *ระบบการคลังของการปกครองท้องถิ่นไทย ศึกษาเฉพาะกรณีเงินอุดหนุน*.

กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ศูนย์ข้อมูลกลางกระทรวงมหาดไทยและจังหวัด. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2554. จาก <http://www.moi.go.th/MOIWEB/jsp/Menu.jsp>

สถาบันพระปกเกล้า. (2553). *ธรรมาภิบาลและการคลังท้องถิ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:

สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2554.

จาก <http://www.nesdb.go.th/>

สุนันทา จารุวัฒน์ชัย; พฤศญา จิตะพันธ์กุล; และยุววรรณ รัฐกุล บุญยะลีพรรณ. (2552).

รายงานการศึกษาในเชิงลึกของข้อมูลการคลังท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.

สุวิทย์ จันทร์เพ็ชร. (2543). *ศักยภาพทางการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษา*

องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์. สงขลา: มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์. ถ่ายเอกสาร.

Harvey S. Rosen. (1999). *Public Finance*. 5th ed. Singapore: Irwin/McGraw-Hill.

Lewis-Beck, Michael S. (1993). *Regression Analysis*. London: Sage Publication.

McConnell, Campbell R.; Brue, Stanley R. (2002). *Economic*. 15th ed. Irwin : McGraww-Hill.

Otto Eckstien. (1976). *Public Finance*. 2nd ed. Eaglewood Cliffs. NJ: Prentice-Hall.

Richard, A. Musgrave; & Musgrave, B. Peggy. (1989). *Public Finance in Theory and Practice*. 5th ed. New York: McGraw-Hill.

แผนภูมิ

Dependent Variable: TR

Included observations: 10

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-1068578.	369931.1	-2.888588	0.0234
ARE	120.8376	25.78884	4.685655	0.0022
HOU	667.8308	88.68349	7.530498	0.0001
R-squared	0.904955	Mean dependent var	1471075.	
Adjusted R-squared	0.877800	S.D. dependent var	1723447.	
S.E. of regression	602467.8	Akaike info criterion	29.69878	
Sum squared resid	2.54E+12	Schwarz criterion	29.78956	
Log likelihood	-145.4939	F-statistic	33.32484	
Durbin-Watson stat	1.477661	Prob(F-statistic)	0.000265	
White Heteroskedasticity Test:				
F-statistic	2.763901	Probability	0.173114	
Obs*R-squared	7.755269	Probability	0.170249	

ปทุมธานี

Dependent Variable: TR

Included observations: 13

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	2432269.	1617900.	1.503349	0.1637
ARE	40.56771	82.57574	2.671096	0.0234
HOU	1036.580	397.3913	2.608461	0.0261
R-squared	0.731889	Mean dependent var	2954560.	
Adjusted R-squared	0.678267	S.D. dependent var	3250008.	
S.E. of regression	1843455.	Akaike info criterion	31.89136	
Sum squared resid	3.40E+13	Schwarz criterion	32.02173	
Log likelihood	204.2938	F-statistic	13.64898	
Durbin-Watson stat	1.781148	Prob(F-statistic)	0.001385	
White Heteroskedasticity Test:				
F-statistic	2.303591	Probability	0.153395	
Obs*R-squared	8.085851	Probability	0.151567	

สมุทราการ

Dependent Variable: TR

Included observations: 11

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-1749722.	700496.8	-2.497830	0.0371
ARE	25.17376	59.23339	2.737877	0.0255
HOU	1884.083	159.3874	11.82078	0.0000
R-squared	0.949424	Mean dependent var	2794861.	
Adjusted R-squared	0.936780	S.D. dependent var	5873374.	
S.E. of regression	1476772.	Akaike info criterion	31.47562	
Sum squared resid	1.74E+13	Schwarz criterion	31.58413	
Log likelihood	-170.1159	F-statistic	75.08941	
Durbin-Watson stat	1.384487	Prob(F-statistic)	0.000007	
White Heteroskedasticity Test:				
F-statistic	1.040176	Probability	0.483288	
Obs*R-squared	5.608309	Probability	0.346215	

สมุทราสาร

Dependent Variable: TR

Included observations: 10

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	10387791	4394105.	2.364029	0.0500
ARE	14.87911	954.0917	2.187703	0.0649
HOU	882.7460	368.3734	2.396335	0.0477
R-squared	0.862942	Mean dependent var	6383623.	
Adjusted R-squared	0.823782	S.D. dependent var	7004802.	
S.E. of regression	2940499.	Akaike info criterion	32.86938	
Sum squared resid	6.05E+13	Schwarz criterion	32.96016	
Log likelihood	161.3469	F-statistic	22.03655	
Durbin-Watson stat	2.549965	Prob(F-statistic)	0.000953	
White Heteroskedasticity Test:				
F-statistic	3.887170	Probability	0.106409	
Obs*R-squared	8.293213	Probability	0.140799	

นครปฐม

Dependent Variable: TR

Included observations: 13

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-123447.1	56654.23	-2.178957	0.0543
ARE	58.31975	10.58904	5.507556	0.0003
HOU	196.5143	36.53723	5.378467	0.0003
R-squared	0.894365	Mean dependent var	315584.4	
Adjusted R-squared	0.873238	S.D. dependent var	286793.7	
S.E. of regression	102108.9	Akaike info criterion	26.10464	
Sum squared resid	1.04E+11	Schwarz criterion	26.23502	
Log likelihood	-166.6802	F-statistic	42.33286	
Durbin-Watson stat	1.490742	Prob(F-statistic)	0.000013	
White Heteroskedasticity Test:				
F-statistic	0.670543	Probability	0.658947	
Obs*R-squared	4.210033	Probability	0.519590	

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายมติกร พิศาลกิตติคุณ
วันเดือนปีเกิด	31 มกราคม 2525
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	59/33 ซอยบางกร่าง 15 (พิมพา 1) ถนนท่าหน้า-วัดโบสถ์ ตำบลบางกร่าง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่อาวุโส
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท เคทีบี ลีสซิ่ง จำกัด
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2540	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนรัตนาธิเบศร์
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนรัตนาธิเบศร์
พ.ศ. 2547	เศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ
พ.ศ. 2554	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การจัดการ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ